

Energistyrelsen

Bilag 1

Høringsnotat: 2.offentlighedsfase - miljøvurdering af planen for Kattegat og Kriegers Flak II

Kontor/afdeling

Center for grøn strøm -
Havvind

Dato

14-10-2024

J nr. 2024-9884

/ANMJ, RLA,

Tabel 1 Energistyrelsens bemærkninger til høringssvarene. Høringssvar nr. 1 og nr. 9 indgår ikke i nærværende høringssvar, da de ikke havde nogle bemærkninger til denne høring

Høringssvar nr.	Opsummering af høringssvar	Energistyrelsens bemærkninger
A: Biologisk mangfoldighed samt flora og fauna		
10	<p>Det er foreningen Komitéen Bæredygtig Kystkulturs vurdering, at etablering af de planlagte havvindmølleprojekter vil få meget stor og permanent indvirkning på hele havmiljøet og fiskeriet i de berørte havområder blandt andet som følge af den kumulative effekt af aktiviteter både i anlægs- og driftsfasen. Magnetfelter i områder med kabelføring kan påvirke bunddyr samt havdyr og fiskens vandring.</p> <p>Den samlede effekt af projekterne vurderes i væsentlig grad at kunne påvirke det følsomme havmiljø og biodiversiteten, herunder fiskebestanden i havområdet hvor havvindmølleparken placeres. Det påpeges, at der er mange "videnshuller", som bør afdækkes inden projekterne gennemføres.</p> <p>Projekthaverne bør pålægges at etablere overvågningsprogrammer, der løbende kan registrere ændringer i strøm- og vindforhold samt sammensætningen og artsrigdommen i økosystemerne og kumulative effekt i det tilgrænsende havområde fra et projekts start til det udfases. Overvågningen bør foretages af eksperter fra landets universiteter, som også skal komme med bud på, hvordan man vil afbøde uforudsete påvirkninger af havmiljøet.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten behandler både anlægs- og driftsfasen af en kommende havvindmøllepark samt i kumulation med planlagte og eksisterende planer og projekter. Det generelle havmiljøbegreb behandles samt herunder de enkelte delemner såsom påvirkningen af pattedyr, bundflora og -fauna, fiskebestande, erhvervsfiskeri mv. Påvirkninger fra magnetfelter er ligeledes vurderet på et overordnet niveau, hvor planens påvirkning er vurderet ubetydelig for både fisk og bundflora og -fauna. Energistyrelsen finder ikke anledning til at betvivle vurderingen, der beror på tilsvarende projekter. Dog skal det fortsat vurderes yderligere i en miljøkonsekvensvurdering af det konkrete projekt.</p> <p>Energistyrelsen kan yderligere oplyse, at effektovervågning af natur- og miljøforhold før, under og efter etablering af havvindmølleparken er indført som et kriterium i udbuddene. De konkrete overvågningsforhold fastsættes af Energistyrelsen for det pågældende område.</p>
15	<p>Et høringssvar fra borgere foreslår, at linjeføringen for landanlæg for Kriegers Flak II ændres, således at den følger linjeføringen for Kriegers Flak I i området omkring Sonnerup, Kanderød og Slimmingevej. Ved at følge linjeføringen for Kriegers Flak 1, skal Vallø Storskov ikke passeres, ligesom der ikke skal passeres område med fredede flagermus.</p>	<p>Energistyrelsen takker for forslaget, og oplyser i den forbindelse, at planen og den tilhørende miljøvurdering af planen ikke fastsætter landanlæggets placering. Miljøvurderingens inkludering af anlæg på land skyldes, at der forventes at være en direkte påvirkning på land af den planlagte havvindmøllepark. Høringssvarets foreslåede linjeføring er videresendt til Energinet, der planlægger det konkrete projekt for landanlæggene, og herunder ansøger om plangrundlag hos den relevante planmyndighed (kommunalt eller statsligt).</p>
<i>På havet - Bundfauna</i>		

12	<p>Tænketanken Hav bemærker, at miljøvurderingen af planen kun forventer ubetydelig til moderat tab af bundfaunahabitater. Denne vurdering tager ikke højde for, at det nogle steder vil tage tid før bundfaunaen er reetableret, ligesom der nogle steder vil være behov for en hjælpende hånd grundet de aktuelle forhold i havmiljøet. Eventuelle skader på ålegræs bør genoprettes. Bl.a. nævnes det i miljøvurderingen, at der er bevoksninger med ålegræs i kabelkorridoren langs Djurslands kyst. Der bør derfor stilles krav til en kommende udvikler om at genoprette eller kompensere for beskadigelse af ålegræsbede i projektområdet.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten tager højde for kvalitetselementet rodfæstede bundplanter (ålegræs), hvoraf det fremgår, at påvirkningen af lysforhold og iltforhold vil være ganske kort (midlertidig), og derfor vil der ikke ske en ændring af dybdeudbredelsen af bundplanter. Det vil være en vurdering i forbindelse med det konkrete projekt, hvorvidt der stilles vilkår i forbindelse med etableringstilladelsen til genoprettelse af ålegræsbede.</p>
<i>Hydrografi og havbundsmorfologi</i>		
10	<p>Foreningen Komitéen Bæredygtig Kystkulturs påpeger, at energianlæggets påvirkning af vind- og strømforholdene kan afføde problemer for sameksistens. Reduceret vandgennemstrømning medfører ændringer i vandtemperatur og saltholdighed som følge af opblanding af vandmasserne.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten vurderer, at vind- og bølgeforhold ikke påvirkes væsentligt. Energistyrelsen vurderer derfor ikke, at det vil medføre problemstillinger i forhold til sameksisterende forhold. Hydrografiske forhold som vind- og bølgeforhold vil blive vil indgå i miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt,</p>
14	<p>Syddjurs kommune mener, at følgende argumentation er overfladisk: <i>"Ændringerne i bølge- og strømforholdene er væsentlig mindre end den naturlige variation fra år til år. Påvirkningen af de hydrografiske forhold vurderes at være ubetydelig, men dog moderat, hvis etableringen af havvindmøllerne i planområderne fører til en afbøjning af havstrømmen."</i> (delrapport 1, afsnit 3.13.1)</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten, særligt den opsummerende delrapport 1, er af overordnet karakter, da planen er af tilsvarende overordnet karakter. Der forefindes yderligere argumentation for påvirkningsgraden af bølge- og strømforhold i miljørapportens delrapport 2 afsnit 6.4.4. Energistyrelsen finder ikke anledning til at betvivle miljørapportens konklusioner for hydrografiske forhold, herunder bølge- og strømforhold. En yderligere udbygning af bølge- og strømforhold vil indgå i miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt.</p>
<i>Havpattedyr</i>		
11	<p>DN savner en klar plan for, hvordan støjpåvirkningen fra de fremtidige store havvindmølletyper vil blive undersøgt og håndteret i den efterfølgende VVM. Det er afgørende, at der tages højde for potentielle støjpåvirkninger på marine pattedyr, særligt marsvin, da disse er særligt følsomme over for undervandsstøj. Der påpeges desuden, at rapporten også mangler at forholde sig til støj i forbindelse med almindelig drift, og der henvises til nogle af de få studier, der findes, og som viser, at der kan være en påvirkning (adfærdsmæssige ændringer hos marsvin og sæler, stress og ændringer i adfærd hos fisk).</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at støjpåvirkning fra både anlægs- og driftsfase er behandlet i miljørapporten og anser dette for tilstrækkeligt for planen. En nærmere støjmodellering og påvirkning af marine pattedyr og fisk vil ligeledes indgå i miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt, hvor den konkrete anlægsmetode vil være kendt.</p>

12	Tænketanken Hav påpeger, at grænseværdierne for permanent høretab hos havpattedyr ikke skal overskrides, og at de midlertidige påvirkninger bør minimeres mest muligt. Givet tilstanden i både marsvinebestanden i Østersøen og i Bælthavet, anbefaler Tænketanken Hav, at der anlægges et forsigtighedsprincip til hvilke støjreducerende tiltag, der bør igangsættes.	Det fremgår af Energistyrelsens standardvilkår om undervandsstøj (seneste fremgår af link), at grænseværdierne for PTS ikke må overskrides. Endelige støjreducerende tiltag vil blive fastsat i forbindelse med etableringstilladelsen, hvor den endelige anlægsmetode er velkendt og støjmodelleringer er muligt.
8	Det bemærkes, at de to gråsælbestande i Danmark yngler på forskellige tidspunkter af året.	Energistyrelsen noterer sig dette til eventuelle vilkår i forbindelse med det konkrete projekts etableringstilladelse ang. afværgende foranstaltninger i forbindelse med anlægsfasen.
<i>Fisk</i>		
14	Syddjurs kommune mener, at følgende argumentation er overfladisk: <i>"Tildækkede arealer i planområderne, f.eks. hvor havvindmøllerne etableres, er meget små i forhold til det samlede areal af levesteder for fiskearterne."</i> (delrapport 1, afsnit 3.13.3)	Energistyrelsen bemærker, at der forefindes en mere uddybet argumentation i delrapport 2 afsnit 6.4.1. Derudover er miljørapporten af overordnet karakter, da planen er af tilsvarende karakter. En yderligere uddybning af projektets påvirkning på blandt andet fisk vil indgå i miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt.
<i>Fugle</i>		
11	DN savner en detaljeret vurdering af, hvordan fortrængningseffekter og barriereeffekter for fugle varierer mellem de to projekter og mellem arter. DN synes, at det er modigt at konkludere, at effekten er ubetydelig uden nærmere undersøgelser, tællinger mv. Fugle, der fouragerer og trækker gennem Kattegat og Østersøen, vil blive væsentligt påvirket på forskellige måder, og disse forskelle bør adresseres separat for at sikre tilstrækkelige afbødende foranstaltninger. Rapportens konklusioner vedrørende fugletræk ser heller ikke ud til at tage parkernes kumulerede og grænseoverskridende effekt med den store udbygning, der er på vej i begge områder, alvorligt. I sin tid blev Kriegers Flak I alene vurderet til at gøre et væsentligt indhug i bestanden af trækkende traner, hvorfor det kan det undre, at man blot henviser til, at der er nye studier, der tyder på, at tranerne fint kan navigere uden om eller over. Der er heller ikke umiddelbart angivet nogle kilder på det udsagn. I Tyskland og Spanien, hvor der er store bestande af trækkende traner, har man implementeret overvågningsprogrammer og afbødende foranstaltninger for at reducere risikoen for kollisioner. Dette inkluderer realtidsovervågning af tranetræk og midlertidig nedlukning af vindmøller under højsæsoner for tranetræk.	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapportens konklusioner bygger på den eksisterende viden for pågældende arter i og omkring områderne samt potentielle effekter fra havvindmøller, herunder fortrængningseffekter og barriereeffekter samt kumulativt med eksisterende og planlagte havvindmølleparker. Energistyrelsen finder ikke anledning til at anfægte miljørapportens resultater. Den efterspurgte reference om traner fremgår desuden af miljørapportens underbilag ang. Natura 2000 konsekvensvurdering (WSP 2023).</p> <p>Energistyrelsen oplyser, at effektovervågning af natur- og miljøforhold før, under og efter etablering af havvindmølleparken er indført som et kriterium i udbuddene, og der vil således være krav om et overvågningsprogram for eventuelle kommende projekter i områderne. De konkrete overvågningsforhold fastsættes af Energistyrelsen for det pågældende område inden udstedelse af etableringstilladelse</p> <p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten behandler emner såsom trækfugle og andre direktivbeskyttede dyrearter både på et generelt niveau samt respektivt for konkrete Natura 2000 områder. Derudover skal væsentlighedsvurderingens konklusioner sammenholdes med den efterfølgende konsekvensvurdering, der efterfølgende er af rapporteret i delrapport 1 og 2. Det er således centralt for forståelsen af alle nuancerne i vurderingen at orientere sig i konsekvensvurderingen.</p>

	DN påpeger desuden, at vurderingen vedr. fugle i delrapport 1 og 2 ikke stemmer overens med teksten i Natura 2000-væsentlighedsvurderingen, og synes, at det er kritisabelt, at der er mange lignende uoverensstemmelser i rapporten.	
8	MST efterspørger en specifik vurdering af planernes vurdering af barriereeffekt for havlit og trækkende rovfugle.	Energistyrelsen bemærker, at der fremgår en vurdering af planens påvirkning af havlit og trækkende rovfugle i afsnittet vedr. havfugle 7.4.1.1.4, herunder vurderes forskellige påvirkninger i form af fortrængningseffekter, barriereeffekter og kollisionsrisiko.
14	Syddjurs påpeger, at der mangler en reference for følgende vurderinger i delrapport 1, afsnit 3.13.4: <i>"Mange studier har vist, at der er meget lav risiko for, at hav- og kystfugle flyver ind i havvindmøllevinger og bliver dræbt. Påvirkning fra havvindmøller ved kollision vurderes derfor at være ubetydelig."</i> <i>"Traner og rovfugle trækker gennem planområdet forår og efterår, og en realisering af planen i form af mange havvindmøller kan forstyrre fuglenes træk. Der er udarbejdet nylige studier af trækkende traners adfærd i forhold til havvindmøller, når de trækker over Østersøen. De viser, at tranerne trækker op over eller til siden i forhold til havvindmøllerne og dermed ikke kolliderer med dem."</i>	Energistyrelsen henviser til miljørapportens delrapport 2 afsnit 7.4.1.1.4.2 samt underbilaget ang. Natura 2000 konsekvensvurdering for de efterspurgte referencer.
<i>På land – påvirkning af natur</i>		
14	Syddjurs kommune mener, at følgende vurdering er meget overfladisk (delrapport 1, afsnit 3.13.6): <i>"Påvirkningen af § 3-natur, fredskov og bilag IV-arter vurderes at være ubetydelig, når der anvendes kendte afværgetiltag ved anlægsarbejderne i forbindelse med nedlæggelse af kabler og/eller rørledninger."</i> Syddjurs kommune påpeger, at boremudder, der opstår i forbindelse med blow-outs fra styrede underboringer kan give påvirkninger.	Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten er af overordnet karakter, da planen er af tilsvarende karakter, hvor særligt delrapport 1 opsummerer vurderingerne fra delrapport 2. Yderligere argumentation for påvirkningsgraden af biologisk mangfoldighed samt flora og fauna forefindes derfor i miljørapportens delrapport 2 afsnit 6.5.1. En yderligere uddybning af potentielle blowouts vil indgå i miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt, når der forekommer viden om den geografiske placering af underboringer, distancer der skal underbores, konkrete jordbundsforhold og boremudderprodukt.
<i>Natura 2000-områder</i>		
10	KBK påpeger, at etablering af vindmølleparker vil kunne påvirke tilgrænsende Natura 2000 områder, habitatområder og havstrategiområder.	Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten behandler både potentielt påvirkede Natura 2000 områder og habitatområder (se delrapport 2 for hvert enkelt emne, <i>bilag 1 væsentlig-</i>

		<p>hedsvurdering og bilag 2 konsekvensvurdering) samt havstrategidirektivet, herunder Danmarks Havstrategi (se bilag 5 Havstrategidirektiv). Miljørapporten vurderer, at det er muligt at realisere et projekt inden for planens rammer uden at påvirke Natura 2000 områdernes bevaringsmålsætninger samt opfyldelse af Danmarks havstrategi. Energistyrelsen finder ikke anledning til at betvivle rapportens konklusioner.</p>
11	<p>DN finder det uacceptabelt, at der på side 210 i delrapport 1 konkluderes, at der kan forekomme en delvis midlertidig fortrængning af marsvin fra de svenske Natura 2000-områder. Bestanden af Østersø-marsvin er ekstremt lav, med anslået færre end 500 individer tilbage på verdensplan. Denne art er kritisk truet, og selv midlertidige forstyrrelser kan have alvorlige konsekvenser for deres overlevelse og reproduktion. DN anbefaler stærkt, at følgende foranstaltninger bliver obligatoriske, særligt vedr. Kriegers Flak II:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gravitations, flyde eller sugeankerfundamenter bør anvendes i stedet for nedramning af pæle. - Anlægsarbejder bør planlægges uden for de kritiske perioder for marsvin, såsom ynglesæsoner og perioder med høj fødeaktivitet. Den endelige vurdering af påvirkningen skal udføres i forbindelse med miljøkonsekvensvurderingerne af konkrete projekter. Dette skal inkludere et robust overvågningsprogram. 	<p>Energistyrelsen er enig i, at den endelige vurdering af påvirkningen udføres i forbindelse med miljøkonsekvensvurderingen af projektet, hvor den nærmere anlægsmetode og -periode kendes. Det er i miljørapporten vurderet muligt at etablere et projekt inden for planens rammer. I miljørapportens bilag 2 vurderes, at påvirkninger af marsvin, herunder påvirkninger af individer fra den sårbare Østersøpopulation kan reduceres væsentligt/hindres. I miljørapporten angives, at forstyrrelserne ligeledes kan nedbringes eller minimeres f.eks. ved valg af fundamenttype, der ikke kræver nedramning. Desuden kan forstyrrende anlægsaktiviteter planlægges uden for de mest sårbare perioder for havpattedyr for at overholde målsætningerne om minimal forstyrrelse.</p> <p>Ved at undgå anlægsaktiviteter i perioder, hvor marsvin fra Østersøpopulationen opholder sig i dansk farvand (sommer), vil der ikke være påvirkninger af denne population.</p> <p>Energistyrelsen kan yderligere oplyse, at effektovervågning af natur- og miljøforhold før, under og efter etablering af havvindmølleparken er indført som et kriterium i udbuddene, og der vil således være krav om et overvågningsprogram for eventuelle kommende projekter i områderne. De konkrete overvågningsforhold fastsættes af Energistyrelsen for det pågældende område inden udstedelse af etableringstilladelse.</p>
8	<p>MST gør opmærksom på, at udover en vurdering af nærtliggende Natura 2000 områder, bør der fremgå en vurdering af påvirkningen på alle relevante fugle dvs. bestandsudbredelsen på både lokalt, regionalt, nationalt og internationalt niveau.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten forholder sig til en påvirkning af relevante fugle på både lokalt, regionalt, nationalt og internationalt niveau (se delrapport 2 afsnit 6.4.1.1.4, afsnit 7.4.1.1.4 og afsnit 9.1)</p>
8	<p>Det påpeges, at odder bør indgå i væsentlighedsvurderingen af N48.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at der i miljørapportens bilag 1 væsentlighedsvurdering for Natura 2000 afsnit 7.2.1.1. redegøres for påvirkningen af odder i N48.</p>
14	<p>Syddjurs kommune påpeger, at følgende to afsnit i delrapport 1, afsnit 3.20.1.1 ikke stemmer overens:</p> <p><i>"For planområdet Kattegat er det sammenfattende vurderet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>At der kan udelukkes en væsentlig påvirkning af de omliggende Natura 2000-områder.</i> 	<p>Energistyrelsen anerkender, at miljørapportens påpegede formuleringer kan fremstå uklare.</p> <p>Det fremgår dog tydeligt i afsnit 3.20.1.1, at der er foretaget en konsekvensvurdering vedr. kumulative støjpåvirkninger. Derudover fremføres det af miljørapportens bilag 1 afsnit 9.1.</p>

	<p><i>Således er det for planområdet Kattegat sammenfattende vurderet, at der ikke er behov for at udarbejde en Natura 2000-konsekvensvurdering.”</i></p> <p>Står i modsætning til</p> <p><i>”For planområdet Kattegat og planområdet Kriegers Flak II (Nord og Syd) er det sammenfattende vurderet:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• At det ligger inden for planens udfaldsrum, at der kan opstå kumulative påvirkninger af marine pattedyr fra undervandsstøj fra flere samtidige anlægsaktiviteter i havområderne i og omkring planområderne. Derfor kan det ikke udelukkes, at der kan forekomme væsentlige støjpåvirkninger fra de kumulative aktiviteter.</i> <p><i>Derfor indgår en vurdering af kumulative støjpåvirkninger i Natura 2000-konsekvensvurderingen for såvel planområdet Kattegat som planområdet Kriegers Flak II (Nord og Syd).”</i></p>	
<i>Bilag-IV arter</i>		
11	<p>Det er DNs vurdering, at konklusioner og vurderinger vedr. flagermus i bilag 3 ikke stemmer overens med den nyeste viden, som den blandt andet er beskrevet i DCEs opdatering af ”Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV, Del 2 – odder og flagermus” fra april 2024. DN mener, at selv om opdateringen kom kort før miljøvurderingen blev sendt i høring, fritager det ikke miljørapporten for at forholde sig til ny viden.</p> <p>DN savner desuden en klar ramme for, hvordan disse påvirkninger på flagermus vil blive undersøgt og adresseret i den efterfølgende VVM.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at den offentliggjorte håndbog ikke fremfører ny viden for flagermus over havet, men er af vejledende karakter i forbindelse med faglige vurderinger. Energistyrelsen vurderer, at der på det pågældende planniveau er foretaget vurderinger, der med rimelighed kan forlanges ud fra planens detaljeringsniveau.</p> <p>Energistyrelsen kan yderligere oplyse, at i forbindelse med det konkrete projekts miljøkonsekvensrapport foretages en nærmere kortlægning af flagermusforekomster under forskellige årstider, tidspunkter og vejrforhold. Som det fremgår af miljørapporten kan det være nødvendigt, at der stilles vilkår om cut-in speed (driftsstop) for bestemte tidspunkter af året og under bestemte vejrforhold af hensyn til flagermus. Eventuelle vilkår herfor vil indgå i projektets etableringstilladelse. Energistyrelsen vurderer, at eftersom det er et anerkendt og effektivt afværgetiltag, kan planen realiseres.</p> <p>Slutteligt bemærker Energistyrelsen, at det er uden for formålet med en miljøvurdering af planen, at beskrive klare undersøgelsesrammer for påvirkninger af flagermus, der skal bruges i efterfølgende miljøkonsekvensvurderinger (VVM'er).</p>

14	<p>Syddjurs kommune har en kommentar til teksten i delrapport 1, afsnit 3.20.3.1. <i>"Med anvendelse af de nødvendige støj-dæmpende tiltag vurderes det, at den økologiske funktionalitet for de marine pattedyr kan opretholdes."</i> Jævnfør habitatbekendtgørelsen kan tiltag, der udelukkende kan gennemføres via afværgeforanstaltninger kræve, at der gennemføres en egentligt fravigelsesprocedure. Dette bør undersøges nærmere.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at det på planniveau ikke er vurderet nødvendigt at gennemføre en fravigelsesprocedure, da det ligger inden for planens mulighedsrum at etablere et projekt, hvor den økologiske funktionalitet kan opretholdes. Hvorvidt en afvigelsesprocedure findes nødvendig afhænger naturligvis af det konkrete projekt.</p>
B: Havbund og jordbund samt vand og vandkvalitet		
12	<p>Tænketanken Hav vil til enhver tid anbefale, at der anvendes en økosystembaseret tilgang til forvaltning af havet, som forudsat blandt andet i Havstrategidirektivet. Mere konkret betyder det, at vurderingen af en planlagt aktivitets effekter på havmiljøet skal tage højde for de kombinerede, kumulative, effekter af alle relevante presfaktorer, der påvirker økosystemerne, inden for det område, der er relevant for et givent økosystem.</p> <p>Tænketanken Hav vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at planen for Kattegat og Kriegers Flak II omfatter vandområder, som allerede er sårbare ud fra flere parametre. Der er således ikke-god kemisk tilstand i alle fire berørte vandområder, mens der er moderat økologisk tilstand for to af de berørte vandområder. Tænketanken Hav deler derfor miljøvurderingens bekymring for, at en realisering af planen kan medføre forringelse eller hindre målopfyldelsen for hhv. kemisk og økologisk god tilstand i de berørte vandområder.</p>	<p>Energistyrelsen noterer sig anbefalingen og oplyser, at miljørapporterne indeholder vurderinger af kumulative påvirkninger fra planlagte og eksisterende presfaktorer. Der vil ligeledes i forbindelse med det konkrete projekt foretages en nærmere vurdering af påvirkninger af vandområderne i forbindelse med anlægsarbejdet i havbunden.</p>
8	<p>Det er Miljøstyrelsens vurdering, at den strategiske miljøvurdering for plan for Kattegat og Kriegers Flak II skal indeholde redegørelse for, hvorvidt planen og de medfølgende aktiviteter miljøpåvirkning vil være i overensstemmelse med den bindende danske vandplanlægning og den bindende danske havstrategi. Vurderingerne skal i denne sammenhæng redegøre for de forventede påvirkninger som følge af udmøntningen af planen. Bemærk, at disse vurderinger skal omfatte redegørelse for påvirkning (og eventuel ikke påvirkning) af henholdsvis de kvalitetselementer, der konstituerer god tilstand i vandforekomsterne, og de deskriptorer, der konstituerer god miljøtilstand i havområderne. Redegørelse og vurderinger skal fremgå for alle direkte og indirekte berørte vandforekomster og havområder.</p>	<p>Energistyrelsen giver her en sammenfattende besvarelse af Miljøstyrelsens kommentarer i forhold til niveauet, som planen for Kattegat og Kriegers Flak II er miljøvurderet på baggrund af. Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten omhandler påvirkninger, der er væsentlige og sandsynlige inden for planens udfaldsrum. Som det fremgår af miljørapporten og underbilaget ang. vandrammedirektivet er der flere emner, der ikke kan belyses på det nuværende overordnede planniveau, men som skal indgå i miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt, da planen f.eks. hverken fastsætter et planområde på land eller den endelige rute for ilandføringskabel. Dette gør sig gældende både i forbindelse med projektets påvirkning fra eventuelle PtX-anlæg, kabler, underboringer samt diverse anvendte materialer, anlæg og stationer. Grundet planens overordnede niveau er det på nuværende tidspunkt ikke muligt at vurdere, hvordan spredning af sediment i forbindelse med anlægsarbejder vil påvirke vandkvalitetselementerne, og ej heller er det muligt at foretage detaljerede beregninger af frigivne miljøfremmede stoffer, næringsstoffer, beregninger af tabt</p>

	<p>Miljøstyrelsen kommenterer, at de finder miljørapporten mangler redegørelser for sedimentspredning og efterfølgende sedimentation samt potentielle påvirkninger på relevante kvalitetselementer som biologiske forhold og lysforhold i målsatte kystvande, vandløb og søer.</p>	<p>areal etc. En nærmere vurdering af disse faktorer og deres påvirkning på målsatte vandforekomster vil blive gennemført i forbindelse med miljøkonsekvensvurdering af de konkrete projekter.</p> <p>I forhold til vurderinger på målsatte vandløb og søer bygger vurderingerne på en række forudsætninger, som er beskrevet i miljørapportens bilag 4 afsnit 6.2.1 og 6.4.1. Det forudsættes blandt andet, at det ved realiseringen af planen som udgangspunkt undgås "at gennemgrave, underbore eller bygge på overfladevandområder. Overfladevandområder, som ligger i kabelkorridoren, undgås som udgangspunkt, da det er både teknisk og økonomisk fordelagtigt at gå uden om disse". Det er således ikke et sandsynligt scenarie indenfor planens rammer, at der i et konkret projekt skal foretages anlægsarbejde i målsatte søer. Der vil ej heller forekomme påvirkninger af nedstrømsøer fra underborede vandløb, da det vurderes, at planen kan realiseres uden påvirkninger af målsatte vandløb og dermed uden risiko for tilstandsforringelser af vandløb. Energistyrelsen vurderer, at miljørapporten belyser planens miljøpåvirkninger i tilstrækkeligt omfang, hvor miljørapportens behandling af miljøemner afspejler planens detaljeringsniveau.</p> <p>Godkendelse af et konkret projekt kan kun ske under forudsætning af, at projektet ikke medfører en forringelse af tilstanden eller hindrer målopfyldelsen for overfladevandområder eller grundlandsforekomster. Eventuelle påvirkninger skal således belyses i en senere miljøkonsekvensrapport for de konkrete projekter.</p>
8	<p>Miljøstyrelsen bemærker, at der mangler en tydeliggørelse af hvilken betydning det har for miljøvurderingen af søkablerne, at kabeltracéerne, hvor søkablerne skal placeres i, ikke er omfattet af planen.</p>	<p>Betydningen for miljøvurderingen, er, at niveauet af vurderingen for kabler fra planområderne bliver af overordnet karakter. Betydningen bliver således, at miljøvurderingen bygger på visse forudsætninger, som beskrevet i miljørapportens bilag 4 afsnit 6.2.1 og 6.4.1 og som er gengivet i ovenstående bemærkning til miljøstyrelsens høringssvar. Potentielle påvirkninger skal således belyses nærmere i en senere miljøkonsekvensrapport for de konkrete projekter.</p>
8	<p>Miljøstyrelsen påpeger, at der er en uklarhed i forhold til godkendelsesbetingelser i forbindelse med brug af borevæsker til underboringer. Der foreligger ikke en godkendt liste med forhåndsgodkendte borevæskeprodukter. Ved godkendelse af et projekt skal påvirkninger af borevæskeprodukter vurderes i den konkrete miljøkonsekvensvurdering.</p> <p>Ligeledes bemærkes det, at brug af borevæsker i sig selv kan udgøre en trussel for grundvandsforekomster.</p>	<p>Det fremgår af miljørapporten, at der i forbindelse med underboringer kun vil blive benyttet borevæskeprodukter, som er godkendt af miljømyndigheden. For så vidt angår bemærkninger til indhold af miljøkonsekvensvurderingen af et projekt, henvises til ovenstående høringssvar samt den sammenfattende redegørelse afsnit 3.3.2.5.</p>

8	<p>Miljøstyrelsen gør opmærksom på at, der for mindre vandløb ikke må anvendes boremudderprodukter, som vil kunne påvirke tilstanden i de pågældende vandløb.</p> <p>Dertil påpeger Miljøstyrelsen at, der i tilfælde af et blowout i forbindelse med underboringer, bør ske fjernelse af spildt materiale hurtigere end de 12-24 timer, som angives i rapporten.</p>	<p>Energistyrelsen takker for bemærkningen og henviser for så vidt angår bemærkninger til indhold af miljøkonsekvensvurderinger af specifikke projekter, til ovenstående høringssvar samt den sammenfattende redegørelse afsnit 3.3.2.5. Der gives således med vedtagelsen af planen ikke tilladelse til aktiviteter, der vil påvirke tilstanden i de pågældende vandløb.</p>
8	<p>Miljøstyrelsen påpeger en fejl i forhold til kvalificering af grundvandsforekomster. Det påpeges at alle de grundvandsforekomster, som ligger indenfor projektområdet, er i god kvantitativ tilstand.</p>	<p>Energistyrelsen takker for tilretningen og tager den til efterretning. Den påpegede fejl vurderes ikke at have betydning for vurderingen i miljørapporten.</p>
8	<p>Miljøstyrelsen påpeger, at der mangler en vurdering af potentielle påvirkninger på målsatte vandområder grundet tilførsel af miljøfarlige forurenende stoffer fra befæstede arealer så som højspændingsstationer.</p>	<p>Energistyrelsen takker for bemærkningen og henviser for så vidt angår bemærkninger til indhold af miljøkonsekvensvurderinger af projekter, til ovenstående høringssvar samt den sammenfattende redegørelse afsnit 3.3.2.5. Planen indeholder ikke udpegning af specifikke arealer til højspændingsstationer og disse indgår således ikke i miljøvurderingen på dette tidlige planlægningsniveau.</p>
8	<p>Miljøstyrelsen påpeger, at miljørapporten skal indeholde en vurdering af, om midlertidige grundvandssænkninger kan medføre risiko for tilstandsforringelse og ikke målopfyldelse for direkte eller indirekte berørte vandløb og søer.</p>	<p>Energistyrelsen takker for bemærkningen og henviser for så vidt angår bemærkninger til indhold af miljøkonsekvensvurderinger af projekter, til ovenstående høringssvar samt den sammenfattende redegørelse afsnit 3.3.2.5. Forhold vedrørende specifikke anlægsmetoder i forbindelse med en konkret vurdering af et kommende et projekt vil blive adresseret i miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt.</p>
8	<p>Miljøstyrelsen bemærker, at der er et indsatsbehov i forhold til kvælstof for vandforekomsten Fakse Bugt, og at gældende lovgivning for vandforekomster skal opfyldes, således at der ikke sker en merudledning af kvælstof eller fosfor uden at der er indhentet passende dispensationer.</p>	<p>Energistyrelsen takker for bemærkningen og henviser for så vidt angår bemærkninger til indhold af miljøkonsekvensvurderingen af et projekt, til ovenstående høringssvar samt den sammenfattende redegørelse afsnit 3.3.2.5. Der gives således med vedtagelsen af planen ikke tilladelse til aktiviteter, der vil medføre merudledning af kvælstof eller fosfor til Fakse Bugt.</p>
8	<p>Miljøstyrelsen påpeger, at miljørapporten mangler en redegørelse for den forventede påvirkning af mulige berørte målsatte vandløbs tilstande, i forbindelse med anlægsarbejdet på havet. Herunder beskrivelse af mulig påvirkning af det biologiske kvalitetsele-</p>	<p>Energistyrelsen takker for bemærkningen og henviser for så vidt angår bemærkninger til indhold af miljøkonsekvensvurderingen af et projekt, til ovenstående høringssvar samt den sammenfattende redegørelse afsnit 3.3.2.5.</p>

	ment fisk, for målsatte vandløb ved sedimentspredning i forbindelse med anlægsarbejdet i kabelkorridoren. Suspension af sediment i de kystnære områder kan påvirke vandringen af migrerende fisk til vandløbene, og dermed potentielt påvirke den økologiske tilstand for de berørte vandløb.	
C: Arealanvendelse og materielle goder		
2	Banedanmark gør opmærksom på jernbanelovens § 24, og meddeler, at bygherre skal kontakte Banedanmark for tilladelse, hvis landanlægget påvirker jernbanen	Energistyrelsen noterer dette, og videremeddeler til den kommende koncessionshaver.
3	Søfartsstyrelsen påpeger, at der skal udarbejdes en FSA-rapport, da Søfartsstyrelsens ikke kan vurdere påvirkningen på sejladsikkerheden på baggrund af miljørapporten.	Energistyrelsen kan oplyse, at der udføres FSA-rapport for planområderne parallelt med den overordnede miljøvurdering. FSA-rapporten for planområderne offentliggøres forventeligt ultimo november 2024. Se Energistyrelsens forundersøgelseshjemmeside for senest opdaterede deadline (link). Energistyrelsen kan desuden informere, at der derudover skal udarbejdes en specifik FSA-rapport af det konkrete projekt i forbindelse med miljøkonsekvensrapporten.
3	Søfartsstyrelsen bemærker, at der i planen for Kattegat forekommer et overlap mellem udviklingszone til vedvarende energi (Ev26), og udviklingszonerne til havbrug (Ah42 og Ah43). Der gøres opmærksom på, at planer for vedvarende energi i det overlappende område kun kan vedtages efter samråd med ressortministeren (Miljøministeren).	Energistyrelsen er opmærksom herpå. Planen har været tilsendt Miljøstyrelsen og Miljøministeriet i både første og anden høringsfase. Der har ikke været indvendinger mod vedtagelse af planen i forbindelse med udviklingszonernes udlæg til havbrug. Der er yderligere foretaget samråd mellem Miljøministeren og Klima-, Energi-, og Forsyningsministeren inden vedtagelse af planen. Det oplyses yderligere, at Miljøstyrelsen har givet afslag på tre miljø- og placeringsgodkendelser for udviklingszoner Ah42 og Ah43 den 27. januar 2023. Miljøstyrelsen har oplyst d. 12. august 2024, at ansøgningernes afgørelse er påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet med forventet afgørelse i marts 2025. Områderne er fortsat udlagt til udviklingszoner i havplanen for havbrug, hvorfor fremtidige tilladelser koordineres med relevante myndigheder angående potentiel sameksistens i sigte jf. havplansbekendtgørelsen. Sameksistens for projekter mellem de to havplansudlæg vil bero på en konkret vurdering af de specifikke projekter.
5	Vordingborg Kommune bemærker, at servicering og infrastruktur ifm. driften af Kriegers Flak II vil medføre et behov for udvikling og	Energistyrelsen anerkender kommunens forslag om inklusion af havneudvidelse i planen, miljøvurderingen og udbuddet. Energistyrelsen ønsker dog ligeledes at oplyse, at valg af havvindmølleparkernes installations- og servicehavn afgøres af koncessionsvinderen og

	<p>restaurering af Klintholm Havn, hvis havnen anvendes som servicehavn. Kommunen beretter, at havnen på nuværende tidspunkt er den eneste fungerende servicehavn i Østersøområdet, hvorfor de forventer at modtage henvendelser om placering af servicecentre i Klintholm Havn fra samtlige havvindmølleprojekter i den vestlige del af Østersøen. Vordingborg kommune påpeger, at det vil være naturligt, at udviklere af havvindmølleparkerne investerer i hele infrastrukturen omkring parkerne, hvilket også bør omfatte infrastrukturen til servicering. Kommunen foreslår, at nye kaj anlæg mv. i Klintholm Havn bliver en del af planen, miljøvurderingen og udbuddet af havvindmølleparkerne, så projektets samlede anlæg og miljøpåvirkning indgår.</p>	<p>ikke Energistyrelsen. Dette er således ikke indbefattet af de politiske og administrative beslutninger, der ligger til grund for planen. Derfor indgår en potentiel havneudvidelse ikke i planen, miljøvurderingen eller udbuddet.</p>
6	<p>K/S Bregentved ejer skov- og landbrugsjord på landkabelstrækningen for Kriegers Flak II. I høringssvaret antages det, at gæstprincipippet ikke fraviges, da havvindmølleparken skal drives og ejes af en privat bygherre og ikke Energinet. Det forventes, at det præciseres i udbuddet, at muldjord og råjord holdes adskilt og lægges tilbage når udlægningen af kabler er gennemført. Dertil skal arealerne afleveres helt jævne. K/S Bregentved har erfaret at dette ikke er sket ved anlæggelsen af Kriegers Flak I, hvilket har haft konsekvenser for arealudbyttet. Bregentved påpeger, at de vil forlange langsigtede udbyttekompensationer, hvis lignende opstår ved Kriegers Flak II.</p> <p>Det understreges, at Bregentved ikke kan acceptere, at kablerne for hhv. Kriegers Flak I og II ikke bliver anlagt med den teknisk mulige mindste afstand.</p> <p>Bregentved ønsker at blive inviteret til projekteringsmøde ifm. etablering af dræn. Hvor muligt skal der desuden etableres nye drænledninger med drænsand i hele kabelområdet – således at området fremstår nydrænet. Desuden mener K/S Bregentved, at det skal tinglyses, at kabelejer bærer fremtidige meromkostninger vedr. dræning på arealet.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at der i forbindelse med kabelanlæg på land indgås aftaler og eventuelle ekspropriationer efter gældende ret. Hverken planen eller udbuddet fastsætter bestemmelser for aftaler mellem private parter.</p> <p>Konkrete forslag til projekteringsmøder og placeringer indgår ikke i planen for Kattegat og Kriegers Flak II. Forespørgslen er videreformidlet til Energinet i forbindelse med miljøkonsekvensvurdering af landanlæg til Kriegers Flak II.</p>

	<p>K/S Bregentved ønsker én kontaktperson til koordination for projektet.</p>	
<p>13</p>	<p>Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) er uenig i miljørapportens konklusion vedrørende konsekvenserne for fiskeriet i havvindmølleområderne. Projektet vil få væsentlige konsekvenser for fiskeriet, herunder for fiskeri med bundsløbende redskaber.</p> <p>Der går vigtige trawlruiter gennem projektområde for Kattegat Havvindmøllepark. På samme måde foregår der i områderne ved Kriegers Flak II et omfattende fiskeri efter fladfisk, som risikerer at blive hårdt ramt ved anlægget af en havvindmøllepark. Konsekvenserne for disse fiskerier bør undersøges grundigt, før man går videre med de forlagte planer.</p> <p>Miljøvurderingen burde indeholde en konkret redegørelse for den forventede påvirkning på fiskeri i forbindelse med anlæg af et projekt, herunder hvilke forbud mod fiskeri der kan forventes i anlægsfasen. Ligeledes bør påvirkningerne af fiskeri konkret vurderes, hvis de opstillede havvindmøller forudsætter forbud mod fiskeri med bundsløbende redskaber.</p> <p>DFPO mener, at den i høringen fremlagte miljørapport på ingen måde giver overblik over de konsekvenser, som etableringen af havvindmølleparkerne kan få for fiskeriet.</p> <p>DFPO understreger, at det er vigtigt, at den videre planlægning og tilladelser bliver foretaget med henblik på at opnå sameksistens. Der udtrykkes bekymring for støj fra vingerne og ned gennem fundamentene og kabler til havbunden, magnetiske felter omkring kabler, gunstige forhold for skarv, som kan sidde og raste på møllefundamentene og derfor i langt højere grad jage i havvindmølleparker, stigende forekomster af sæler og marsvin og deres konsekvenser på de forskellige arter af fisk. DFPO efterspørger desuden baseline undersøgelser for fisk og skaldyrs bestandene i områderne samt krav om løbende monitoring af udviklingen af disse bestande i de berørte områder.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapportens vurdering af den ubetydelige til moderate påvirkning er vurderet på baggrund af en 10-årig periode. Miljørapportens nærmere detaljeringsniveau er overordnet lig planens detaljeringsniveau. Miljørapportens konklusion beror på både midlertidig forbud mod aktivitet i området under anlægsfasen samt et forbud mod bundsløbende redskaber nær vindmøllernes kabelanlæg i driftsfasen (se delrapport 2 afsnit 6.4.3.1 samt 7.4.3.1). Der skal i forbindelse med etableringstilladelsen til det konkrete projekt foretages yderligere undersøgelser af påvirkningen af erhvervsfiskeriet for de pågældende havvindmølleprojekter.</p> <p>Energistyrelsen noterer sig bemærkningen om, at fundamentene ikke bør blive hvilested for skarver og havpattedyr, men gør opmærksom på, at fundamentene til havvindmøllerne på dette stadie er ukendte.</p> <p>Energistyrelsen oplyser, at effektovervågning af natur- og miljøforhold før, under og efter etablering af havvindmølleparken er indført som et kriterium i udbuddene, og der vil således være krav om et overvågningsprogram for eventuelle kommende projekter i områderne. De konkrete overvågningsforhold fastsættes af Energistyrelsen for det pågældende område inden udstedelse af etableringstilladelse</p> <p>Miljørapporten tager udgangspunkt i et eksempel på kabelrute for ilandføringskablerne. Den endelige kabelføring vil blive fastlagt af den endelige koncessionshaver.</p> <p>Energistyrelsen har ikke udarbejdet vilkår i udbudsmaterialet om dispensation til kabelbekendtgørelsen, og forventer ligeledes heller ikke, at det vil fremgå i etableringstilladelsen. Eventuelle muligheder for sameksistens vil skulle aftales mellem koncessionshaver og berørte erhvervsfiskere i forbindelse med forhandling om erstatning af dokumenterede tab jf. fiskerilovens §§ 76-80. Energistyrelsen bemærker yderligere, at der af etableringstilladelsen vil indgå vilkår om påbegyndelse af indledte forhandlinger med de erhvervsfiskere, der normalt udøver erhvervsmæssigt fiskeri på stedet iht. Fiskerilovens § 78.</p>

	<p>DFPO påpeger, at kablerne fra mølleområderne til land går gennem værdifulde fiskeområder og fiskeriet i kabelområdet bør undersøges nærmere, således at man mere præcist ved, hvad omkostningerne for fiskeriet bliver, og alternative ruter kan undersøges. Det bør samtidigt i den videre planlægning sikres, at kablerne til land nedgraves og overdækkes, samt udformes, således at de ikke arbejder sig op af havbunden, hvor det er muligt. Det bør ligeledes gøres til et vilkår, at koncessionshaver skal søge dispensation fra kabelbekendtgørelsen for fiskeri med bundslæbende redskaber, hvor det er muligt. Alt sammen for at sikre sameksistens.</p> <p>DFPO påpeger, at det bør understreges i etableringstilladelsen, at det er koncessionsindehaverens ansvar at kontakte alle fiskere, der normalt fisker i området, eller deres foreninger, for at indgå i forhandlinger om kompensation for mistet fiskeri.</p> <p>DFPO mener, at etableringstilladelsen bør indeholde vilkår om, at det er et krav, at spørgsmålet om erstatning for gener for fiskeriet under anlægsfasen og for permanente tab og størrelsen af den eventuelle erstatning, er fastlagt inden anlægsfasen.</p>	<p>Den endelige koncessionshaver skal tage kontakt til berørte erhvervsfolkere med henblik på at tilrettelægge anlægsaktiviteter, så fiskeriet så vidt muligt ikke påvirkes. Dertil opfordrer Energistyrelsen koncessionshaver til at gå i dialog med eksisterende brugere af området, herunder erhvervsfolkere, for at fremme sameksistens.</p> <p>Energistyrelsen forventer ikke, at sætte et vilkår i etableringstilladelsen om, at erstatning for permanente dokumenterede tab skal være fastlagt forinden anlægsfasen men henholder sig til de regler, der gælder for erstatning i gældende Bekendtgørelse af lov om fiskeri og fiskeopdræt (Fiskeriloven).</p>
8	MST noterer, at der ikke på nuværende tidspunkt er vurderet behov for klappning. Skulle dette være tilfældet senere hen, bør der søges særskilt tilladelse hos MST herom.	Energistyrelsen videreformidler dette til den endelige koncessionsvinder/bygherre.
D: Befolkningen og menneskers sundhed		
7	Borgere protesterer over placering 3 (ved Erbakvej) i forbindelse med landanlæg (koblingsstation) tilknyttet Kattegat Havvindmøllepark samt varigheden (30 måneder) af anlægsfasen. Denne placering er under 100 m fra nærmeste beboelse. Høringssvaret går dels på anlægsfasen, der vil medføre forhøjet niveau af støj og støj – og dels på afstanden til magnetfelter/højspændingsledninger, der ifølge høringssvaret udgør en øget sundhedsrisiko for bl.a. børneleukæmi. Der henvises til diverse undersøgelser, og at der bør gøres brug af Sundhedsstyrelsens forsigtighedsprincip	<p>Den respektive placering af landanlæg er uden for planens rammer, men indgår i det konkrete projekt. Det er Energinet, som ansøgende bygherre, der planlægger og argumenterer for den respektive linjeføring og fravalgte alternativer. Miljøstyrelsen er miljøvurderingsmyndighed i denne sammenhæng. Energistyrelsen har videresendt henvendelsen til Energinet og Miljøstyrelsen.</p> <p>Magnetfelter er behandlet på et overordnet niveau i miljørapporten til planen for Kattegat og Kriegers Flak II, da den endelige placering ikke fastsættes hermed. Det er vurderet at planens påvirkning vil være ubetydelig, og at der skal foretages nærmere analyser af magnetfelters påvirkning på menneskers sundhed, hvis kabelanlæg placeres nær beboelse.</p>

	<p><i>"Nye højspændingsanlæg bør ikke opføres tæt på eksisterende boliger og børneinstitutioner".</i></p> <p>Overordnet er borgerne frustreret over processen med Energinet som ansøgende bygherre, men ikke udførende part.</p>	
12	<p>Tænk tanken Hav mener, at der bør udfoldes, hvilke konsekvenser PtX anlæg kan få såfremt de tilsluttes. Tænk tanken Hav noterer sig, at det i delrapport 2 beskrives, hvilke forventede konsekvenser PtX-anlæg på havet kan have. I denne sammenhæng beskrives miljøfremmede stoffer ikke, ligesom vurderingen om at øget saltholdighed i vandet som følge af brintproduktion vil have en ubetydelig påvirkning, kun i et begrænset omfang er beskrevet.</p>	<p>Energistyrelsen vurderer på indværende tidspunkt med hverken kendskab til produkt, mængde, placering og størrelse, at miljørapporten vurderer miljøpåvirkninger på tilstrækkeligt niveau. Et PtX-anlæg vil skulle underkastes en miljøkonsekvensvurdering, kræve specifikt plangrundlag samt nødvendige tilladelser, hvis koncessionsvinder ønsker etablering heraf.</p>
8	<p>MST spørger, hvorvidt der er en risiko for overskridelse af støjgrænseværdierne. Særligt for overplantings scenariet.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at der ikke er mulighed for at overskride eller dispensere for overskridelser af vindmøllestøjbekendtgørelsen. Energistyrelsen har derfor heller ikke mulighed for at udstede tilladelse til at etablere et projekt, der overskrider grænseværdierne. Energistyrelsen vurderer derfor, at der ikke er risiko for overskridelse af støjgrænseværdierne under den gældende lovgivning.</p>
8	<p>MST adspørger hvilke mulige afværgesforanstaltninger, der kan være relevant i tilfælde af, at støjgrænserne ikke kan overholdes.</p>	<p>Energistyrelsen ønsker at fremføre, at det ikke vil være muligt at overskride støjgrænseværdien for vindmøller jf. vindmøllestøjbekendtgørelsen, hvorfor Energistrelsens ikke forventer anvendelse af afværgende foranstaltninger. Hvorvidt det vil være nødvendigt for et endeligt projekt at opkøbe eksisterende vindmøller eller begrænse antallet af vindmøller afhænger derfor også af det endelige projekt. Miljørapportens resultat gående på en ubetydelig til moderat påvirkning ligger dermed til grund for Energistrelsens vurdering, at det er muligt at gennemføre et projekt indenfor planens udfaldsrum.</p>
16	<p>Overordnet bemærkes det af Trafikstyrelsen, at i høringsmaterialet bør "flysikkerhed" erstattes af "luftfartssikkerhed".</p> <p>Trafikstyrelsen henleder opmærksomhed på luftfartslovgivningen angående indflyvningshøjder og generelle luftfartshindringer.</p> <p>Hertil vurderer Trafikstyrelsen, at påtænkte vindmøller i en højde på 263 meter vil kunne afmærkes efter BL 3-11, Bestemmelser om luftfartsafmærkning af vindmøller. Derimod har de påtænkte</p>	<p>Energistyrelsen takker for høringssvaret og ønsker at fremhæve miljørapportens afsnit vedr. flysikkerhed (luftfartssikkerhed) tilsvarende behandler myndighedsprocessen for anmeldelse af luftfartshindringer.</p> <p>Yderligere videremeddeles lysafmærkningsbehovet for både randafmærkning, toppunktsafmærkning og uafmærkede dele på over 120 meter til den endelige koncessionsvinder/bygherre.</p>

	<p>vindmøller i en højde på 330 meter en uafmærket del på mere end 120 meter, og derfor kan disse ikke afmærkes i henhold til BL 3-11, jf. pkt. 6.1.3.1. Trafikstyrelsens eneste nuværende mulighed for afmærkning af vindmøller med en uafmærket del på mere end 120 meter, er ved randafmærkning bestående af master påført højintensivt hvidt blinkende lys i flere niveauer i henhold til 3-10, Bestemmelser om luftfartshindringer.</p> <p>Det kan oplyses, at Trafikstyrelsen er i gang med at drøfte en mulig revision af kravet i pkt. 6.1.3.1. i BL 3-11 om de 120 meter. I den forbindelse er Trafikstyrelsen tillige i dialog med vindmøllebranchen. En evt. revision af det pågældende krav vil bl.a. bero på bemærkninger fra Forsvaret, af hensyn til sikring af luftfartssikkerheden ved militære operationer, som typisk foretages i lavere højde end civil beflyvning.</p> <p>Endvidere kan Trafikstyrelsen af det fremsendte materiale ikke se afstanden mellem vindmøllerne i vindmølleparkerne. Trafikstyrelsen vil henlede opmærksomheden på, at der som udgangspunkt ikke må være længere end 900 meter mellem vindmøllerne på randen af vindmølleparken, såfremt randafmærkning ønskes anvendt. Er der længere end 900 meter mellem vindmøllerne, vil samtlige vindmøller som udgangspunkt skulle afmærkes med middelintensivt lys. Der kan evt. på baggrund af en konkret vurdering tillades større afstand mellem vindmøllerne ved randafmærkning.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at 27 MW vindmøller med en totalhøjde på 330 meter, hverken serieproduceres eller findes som prototype på nuværende tidspunkt. Det konkrete vindmølleprojekt vil altid skulle overholde gældende bestemmelser for luftfartssikkerhed, herunder lysafmærkning. Miljøvurderingens visualiseringer vurderes fortsat retvisende ud fra det nuværende vidensniveau.</p>
E: Kumulative effekter		
11	<p>DN er uenig i konklusionen vedr. de kumulative og grænseoverskridende effekter, som fremgår af den samlede vurdering af Plan for Kattegat og Kriegers Flak II (delrapport 1, afsnit 7), hvor der står, at påvirkningen fra planerne for udbygning af vedvarende energi i Kattegat og Østersøen i Danmark, Sverige, Tyskland og Polen vurderes ubetydelig.</p> <p>DN mener, at konklusionen, og konklusionerne i rapporten generelt, bør justeres for at afspejle den reelle usikkerhed og de potentielle betydelige påvirkninger. Det er også afgørende at gennemføre en omfattende kumulativ effektvurdering, der tager højde</p>	<p>Energistyrelsen henviser til miljørapportens samlede konklusion, der fremhæver konklusionens usikkerhed ved, at dele af påvirkningerne ikke er mulige at vurdere på nuværende tidspunkt. Energistyrelsen fremhæver yderligere, at miljørapporten har gennemført en kumulativ effektvurdering fra alle planlagte og eksisterende projekter i regionen, og finder ikke anledning til at anfægte rapportens konklusion.</p> <p>Derudover kan det oplyses, at der indføres effektovervågning af natur- og miljøforhold før, under og efter etablering af havvindmølleparkerne.</p>

	<p>for de samlede miljøpåvirkninger fra alle planlagte og eksisterende havvindmølleprojekter i regionen.</p> <p>Dette skal suppleres af en implementering af robuste overvågningsprogrammer, samt planer for, hvordan man vil håndtere uforudsete påvirkninger.</p>	
12	<p>Tænketanken Hav påpeger, at der er adskillige videnshuller i forståelsen af de kumulative effekter af havvindmøller på havmiljøet, herunder potentielle ændringer i havstrømme, vind og bølger samt betydningen af at introducere elektromagnetiske felter i havmiljøet.</p> <p>Erfaringer høstet fra etableringen af eksisterende havvindmølleparker i udlandet viser, at nøje tilrettelagt planlægning, og de rette vilkår og krav kan betyde, at utilsigtede negative indvirkninger på havmiljøet kan reduceres. Der henvises til publikationen "Bedre miljøhensyn ved vedvarende energianlæg på havet: Anbefalinger til minimumskrav i udbudsmateriale samt generelle anbefalinger til myndighederne" udgivet i august 2022.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten behandler hydrografiske forhold samt elektromagnetiske felter, herunder også indirekte og kumulative effekter heraf.</p> <p>Energistyrelsen kan yderligere oplyse, at foruden indførslen af kriterium for effektovervågning (se bemærkninger til høringssvar ovenfor), er der til udbuddet for Kattegat havvindmøllepark indført et yderligere krav om, at koncessionsvinder skal udføre naturfremmende tiltag for 50 mio. DKK.</p>
8	<p>MST påpeger, at der bør indgå en kumulativ vurdering i konsekvensvurderingen, i det tilfælde anlægsfaserne for Kattegat og Hesselø overlapper.</p>	<p>Energistyrelsen henviser til miljørapportens <i>bilag 2 konsekvensvurdering afsnit 8</i>, hvoraf det fremgår, at den kumulative vurdering indbefatter overlappende anlægsfaser for Kattegat havvindmøllepark og Hesselø havvindmøllepark.</p>
F: Øvrige forhold		
4, 10, 11	<p>Det problematiseres, at miljøvurderingen for Kattegat og Kriegers Flak II er slået sammen i én rapport. Det anføres at sammenlægningen resulterer i en uoverskuelig stor rapport. Det bemærkes desuden, at det ikke tekniske resumé er langt og svært tilgængeligt.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at sammenlægningen af de to planområder i én plan med én tilhørende miljørapport var tiltænkt at minimere miljøvurderingsarbejdet ved at reducere antallet af sider, samt at gøre det nemmere tilgængeligt for læsere ved at undgå hyppige gentagelser. Energistyrelsen er enig i, at hvis en læser for eksempel kun er interesseret i ét af planområderne, så medfører den valgte opbygning, at det bliver mindre læsevenligt for den pågældende læser, idet rapporten indeholder vurderinger for begge områder. Energistyrelsen tager høringssvarenes betragtninger til efterretning til fremtidige miljøvurderinger af planer.</p>
10	<p>Komitéen Bæredygtig Kystkultur påpeger, at det vil have været nemmere med en rapport for landanlæg og en rapport for anlæg på havet.</p>	<p>Energistyrelsen gør opmærksom på, at delrapport 2 netop er opdelt således, at der er særskilte afsnit for hhv. anlæg på havet og på land. For Kattegat er det afsnit 6.1 og 6.4, og for Kriegers Flak II afsnit 7.1 og 7.4.</p>

11,12	Tænketanken Hav og DN påpeger, at der bør monitoreres før, under og efter en eventuel etablering af havvindmølleparkerne. Data bør ligeledes stilles offentligt tilgængelige. I miljøvurderingen er fokus primært på overvågning og monitorering af de marine pattedyr, men der bør selvfølgelig foretages en bredere overvågning og monitorering af de berørte områder, jf. kriterier og indikatorer i havstrategidirektivet.	Energistyrelsen oplyser, at effektovervågning af natur- og miljøforhold før, under og efter etablering af havvindmølleparken er indført som et kriterium i udbuddene, og der vil således være krav om et overvågningsprogram for eventuelle kommende projekter i områderne. De konkrete overvågningsforhold fastsættes af Energistyrelsen for det pågældende område inden udstedelse af etableringstilladelse.
11	DN påpeger, at tabel 6-4 i delrapport 1 fremgår med track-changes, noter og indeholder flere forkortelser der er svære at tyde, og som mangler en uddybning og efterspørger en ny version, hvor dette er udbedret.	Som det fremgår af legenden, viser den røde tekst i tabel 6-4 de ændringer og præciseringer, som er sket på baggrund af den første offentlighedsfase vedr. miljøvurderingen af planen for Kattegat og Kriegers Flak II samt en yderligere gennemgang af afgrænsningen. Energistyrelsen finder ikke anledning til at sende en ny version af tabellen.
14	Syddjurs kommune undrer sig over, at man kan lave en miljøvurdering af et projekt på land, hvor den endelige placering ikke er geografisk fastlagt. Der kan i så fald kun laves en meget generel og ikke særlig konkret miljøvurdering, som dybest set egentlig ikke fastlægger projektet faktiske miljøeffekt. Dette står også senere i miljøvurderingsrapporten, men bør også fremgå indledningsvist.	Energistyrelsen bemærker, at det er korrekt, at miljøvurderingen bliver mere overordnet eftersom planen ikke fastlægger placeringen af landanlægget. Landanlæggets påvirkninger er alligevel fundet relevant at vurdere overordnet ud fra den principbetragtning, at det vil være direkte afledte effekter af planen for havvindmølleparken.
14	Syddjurs kommune påpeger, at miljøvurderingsrapporten bør opdeles i effekten under hhv. anlæg og drift af havvindmølleparken.	Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten til en plan skal indeholde sandsynlige væsentlige indvirkninger på miljøet af planens gennemførelse. Dette er upåagtet om indvirkningen forekommer i anlægs- eller driftsfasen. En særlig opdeling af rapporten på denne baggrund er ikke vurderet hensigtsmæssig i en i forvejen omfangsrig rapport.
G: Espoo		
17 - Sverige	Befolkningen og menneskers sundhed	
	<i>Visuel påvirkning</i>	
	Båstad Komunn efterspørger en fotomontage fra Kattegat Havvindmøllepark for at illustrere den visuelle påvirkning. De er bevidste om, at den relative store afstand til parken højst sandsynligt ikke vil medføre visuelle påvirkninger på land, men de kunne godt tænke sig at få det illustreret.	Energistyrelsen finder det ikke relevant at lave visualiseringer fra punkter langt fra planområdet, hvilket fremgår af viewshedanalysen og således heller ikke fra Båstad Komunn, hvor afstanden til planområdet er mere end 67 km.
	Länsstyrelsen i Skåne tilkendegiver, at de er enige i Riksantikvarieämbetet tidligere udmelding om, at kultur- og landskabsværdier som følge af vindmølleparken Kattegat bør undersøges. De frem-	Energistyrelsen finder ikke grund til at anfægte miljørapportens visualiseringspunkter for Kattegat Havvindmøllepark, der er udvalgt på baggrund af hensyn til rummelige visuelle på-

<p>fører yderligere, at særligt den visuelle påvirkning på både landskabet og kulturværdierne i det sydlige Skåne mellem Falsterbonäset og Ystad bør undersøges for Kriegers Flak II Havvindmøllepark.</p> <p>Länsstyrelsen i Skåne ønsker, at det fremgår i beskrivelsen af fotopunkter (del 2 s. 298), at Falsterbo udgør et værdifuldt kulturmiljø. Påvirkningen skal beskrives både ud fra et overordnet landskabsperspektiv, men også ud fra påvirkningen af kulturmiljøværdier.</p> <p>Länsstyrelsen i Skåne deler ikke konklusionen om, at "Samlet set vurderes Falsterbos landskabelige og visuelle påvirkning at være ubetydelig." (del 2 s. 505). Det bemærkes, at fotomontagen i bilag 6B bekræfter, at der forekommer en ikke ubetydelig påvirkning af kystlandskabet ved Falsterbo i klart vejr og ved skumring/aften.</p>	<p>virksomheder, landskabelige hensyn, kumulative påvirkninger og repræsentativitet ift. eksponering. Viewshedanalysen i Bilag 6A viser med udgangspunkt i udvælgelseskriterierne, at distancen på over 60 kilometer til Skåne-regionen vil blive minimalt eksponeret.</p> <p>Energistyrelsen noterer, at Falsterbo udgør et værdifuldt kulturmiljø, hvorfor, at det konkrete projekt for Kriegers Flak II Havvindmøllepark fortsat skal afdække den visuelle påvirkning på det svenske kystlandskab, herunder Falsterbo med flere visualiseringspunkter end blot fra Falsterbonäset.</p> <p>Energistyrelsen bemærker, at fotomontagen bekræfter, at der under maksimal sigtbarhed forekommer en ikke ubetydelig påvirkning af kystlandskabet. Samtidig vil Energistyrelsen henlede Länsstyrelsens opmærksomhed på miljørapportens argumentation for den ubetydelige til moderate påvirkning beroende på, at store dele af havvindmølleparken ofte vil fremstå mindre synlige grundet, at der ofte forekommer lavere sigtbarhed end maksimalt sigte.</p>
<p>Länsstyrelsen i Skåne tilkendegiver, at de er enige i Riksantikvarieämbetet tidligere udmelding om, at kultur- og landskabsværdier som følge af vindmølleparken Kattegat bør undersøges. De fremfører yderligere, at særligt den visuelle påvirkning på både landskabet og kulturværdierne i det sydlige Skåne mellem Falsterbonäset og Ystad bør undersøges for Kriegers Flak II Havvindmøllepark.</p> <p>Länsstyrelsen i Skåne ønsker, at det fremgår i beskrivelsen af fotopunkter (del 2 s. 298), at Falsterbo udgør et værdifuldt kulturmiljø. Påvirkningen skal beskrives både ud fra et overordnet landskabsperspektiv, men også ud fra påvirkningen af kulturmiljøværdier.</p> <p>Länsstyrelsen i Skåne deler ikke konklusionen om, at "Samlet set vurderes Falsterbos landskabelige og visuelle påvirkning at være ubetydelig." (del 2 s. 505). Det bemærkes, at fotomontagen i bilag 6B bekræfter, at der forekommer en ikke ubetydelig påvirkning af kystlandskabet ved Falsterbo i klart vejr og ved skumring/aften.</p>	<p>Energistyrelsen finder ikke grund til at anfægte miljørapportens visualiseringspunkter for Kattegat Havvindmøllepark, der er udvalgt på baggrund af hensyn til rummelige visuelle påvirkninger, landskabelige hensyn, kumulative påvirkninger og repræsentativitet ift. eksponering. Viewshedanalysen i Bilag 6A viser med udgangspunkt i udvælgelseskriterierne, at distancen på over 60 kilometer til Skåne-regionen vil blive minimalt eksponeret.</p> <p>Energistyrelsen noterer, at Falsterbo udgør et værdifuldt kulturmiljø, hvorfor, at det konkrete projekt for Kriegers Flak II Havvindmøllepark fortsat skal afdække den visuelle påvirkning på det svenske kystlandskab, herunder Falsterbo med flere visualiseringspunkter end blot fra Falsterbonäset.</p> <p>Energistyrelsen bemærker, at fotomontagen bekræfter, at der under maksimal sigtbarhed forekommer en ikke ubetydelig påvirkning af kystlandskabet. Samtidig vil Energistyrelsen henlede Länsstyrelsens opmærksomhed på miljørapportens argumentation for den ubetydelige til moderate påvirkning beroende på, at store dele af havvindmølleparken ofte vil fremstå mindre synlige grundet, at der ofte forekommer lavere sigtbarhed end maksimalt sigte.</p>

<p><i>Friluftliv og rekreative værdier</i></p> <p>Vellinge kommun mener ikke, at placeringen af Kriegers Flak II Nord stemmer overens med svensk miljølovgivning, da parken vil forårsage skade i område med national interesse for friluftliv jf. 3 kap. i Miljølovens § 6 M:F Skanör Falsterbohalvön og i område med landsinteresse for kystzonen efter 4 kap. Miljøloven. Dertil påpeges det, at høringsmaterialet mangler en beskrivelse, værdisansættelse og vurdering af de frilufts- og kulturmiljøværdier med national interesse, der er berørt i Vellinge kommun.</p>	<p>Energistyrelsen anerkender, at der vil være en mindre visuel påvirkning, der dog vil være begrænset under forskellige sigtbarhedsforhold. Herunder er den kumulative planlægning indarbejdet i eksempelvisualiseringerne, hvor der fremgår planlagte svenske som danske havvindmølleparker i området, herunder den svenske Kriegers Flak. Energistyrelsen bemærker, at planlægningen og miljøvurderingen følger gældende dansk og international miljø- og planlovgivning for havvindmølleparker.</p>
<p>Kulturarv og det kystnære landskab</p>	
<p>Länsstyrelsen Skåne mener, at høringsmaterialet mangler en redegørelse for særligt værdifulde bevaringsværdige kulturmiljøer og landskaber i Sverige, der indirekte kan blive påvirket af havvindmølleparken. Det påpeges, at miljøkonsekvensvurderingen bør indeholde en redegørelse for påvirkningen af den nationale interesse for kulturmiljøbeskyttelse, Skanör-Falsterbo M 130. Dertil anføres det, at miljøkonsekvensredegørelsen bør belyse eventuelle påvirkninger af oplevelsen af Falsterbo fyr og områdets sejlrendestruktur.</p> <p>Länsstyrelsen Skåne gør opmærksom på, at et forslag til ændret krav for Skanör-Falsterbo M130 vil blive fremsendt til berørte kommuner i slutningen af 2024.</p>	<p>Der er foretaget eksempelvisualisering fra kysten ved Falsterbonäset (19,4 km fra det nærmeste punkt af planområdet). Eksempelvisualiseringerne indeholder scenarier angående sigtbarhed (maksimal, 50 km og 40 km), størrelser og antal møller for en realiseret havvindmøllepark inden for planområdet. Det fremgår af miljørapporten (delrapport 1, afsnit 3.24.5.1), at havvindmøller vil ændre på den visuelle oplevelse fra kystlandskabet, da der tilføjes elementer i landskabet samt vingernes bevægelse vil tilføje visuel uro til udsigten. Yderligere fremgår det, at store dele af havvindmøllerne ofte vil fremstå mindre synlige grundet lavere sigtbarhed. Dog vil lysmarkering have større indflydelse på synligheden. Miljørapportens vurdering forlyder således, at den landskabelige og visuelle påvirkning vil være ubetydelig til moderat for Falsterbo.</p> <p>Energistyrelsen finder ikke anledning til at anfægte miljørapportens detaljeringsniveau og konklusion på det nuværende planniveau. Påvirkning af kulturmiljø og landskab vil også indgå i miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt, når den nærmere placering af møller, samt deres størrelse og antal er kendt.</p> <p>Energistyrelsen noterer, at når der miljøvurderes for et konkret projekt, afdækkes den visuelle påvirkning på det svenske kystlandskab med flere visualiseringspunkter end blot fra Falsterbonäset.</p>
<p>Riksantikvarieämbetet bemærker, at de i tidligere høringssvar, dateret 28. marts 2023, har specificeret, hvilke dokumenter og undersøgelser de finder nødvendige for at kunne vurdere de grænseoverskridende effekter på kulturmiljøet i Sverige. Riksantikvarieämbetet konstaterer i nærværende høringssvar, at dette fortsat mangler.</p>	<p>Energistyrelsen har 31. marts 2023 modtaget høringssvar i forbindelse med 1. offentlighedsfase (ideoplæg til afgrænsning) fra Riksantikvarieämbetet (dateret 28. marts 2023). Energistyrelsen vurderer, at miljørapporten afspejler indmeldte høringssvar i tilstrækkeligt omfang.</p>

Med henvisning til tidligere høringssvar, dateret 28. marts 2023, påpeger Riksantikvarieämbetet, at den kommende miljøkonsekvensrapport bør indeholde en redegørelse for havvindmølleparkeres påvirkning på den svenske kyst og de kulturelle værdier i kystområdet – områder udpeget med national interesse for kulturmiljøpleje, fredet områder (jf. 3 kap § 6 i miljøloven) samt enkelte bygningsmomenter og oldtidsminder. Det bemærkes desuden, med henvisning til Den Europæiske Landskabskonvention, at miljøkonsekvensrapporten bør belyse påvirkningen på landskabet set fra lokalbefolkningens perspektiv. Herunder grupper og enkeltpersoner, der opholder sig i området – f.eks. turister mm.

For at afklare, om de planlagte havvindmølleparker vil have negative grænseoverskridende påvirkninger på de svenske kulturmiljøværdier, bemærker Riksantikvarieämbetet, at der er behov for, at de visuelle- såvel som de kontekstuelle påvirkninger beskrives og analyseres. Det præciseres, at kontekstuel påvirkning refererer til en påvirkning på muligheden for at forstå den kulturhistoriske kontekst, som kulturmiljøets værdier repræsenterer. Der ligges særlig vægt på de udpegede nationale interesser langs Skånes sydkyst fra Skanör og Falsterbo til Trelleborg.

Riksantikvarieämbetet bemærker, at miljøvurderingens bilag 6B (Synlighedsanalyse Kriegers Flak II) mangler en synlighedsanalyse for de landområder i Sverige, der ligger inden for nærhedszonen eller mellemzone i forhold til planområdet (f.eks. figur 11-1 (s. 33)). Ifølge Riksantikvarieämbetet bør fotopunkt 5 suppleres med tre fotopunkter ved hhv. Falsterbo fyr, heden ved Skanör Ljung og Skåre fiskerihavn. Herved bliver følgende områder med nationale interesser for kulturmiljøbevaring repræsenteret: Skanör - Falsterbo [M130], Skanörs ljung [M129] og Fuglie- Mellem-Grevie - Notch [M136].

Riksantikvarieämbetet anmoder om, at de nationale interessebeskrivelser (<https://www.raa.se/samhallsutveckling/riksintresse-for->

Energistyrelsen ønsker at understrege, at der med vedtagelse af planen *ikke* gives tilladelse til etablering af projekter. Den visuelle påvirkning (alene og kumulativt) og konkrete vurderinger af påvirkningen på kulturmiljøer i Sverige vil blive kvalificeret, når det konkrete projekt kendes, dvs. når man kender arealanvendelsen (placering af møller inden for planområdet), møllehøjder, antal møller mv. Energistyrelsen kan således på dette overordnede niveau ikke tilvejebringe de ønskede oplysninger på et retvisende niveau.

Energistyrelsen anser det ikke for værende hensigtsmæssigt med yderligere visualiseringspunkter på det nuværende stadie af miljøvurderingsprocessen, da den nærmere udformning af vindmølleparkens layout fortsat er ukendt, hvorfor yderligere punkter vil bibringe begrænset yderligere værdi til miljøvurderingen. Falsterbonäset er vurderet til at være repræsentativt på indeværende tidspunkt for den sydlige svenske kyst (Skåre fiskerihavn, Falsterbo fyr og Skanör Ljung).

Energistyrelsen noterer, at når der miljøvurderes for et konkret projekt, afdækkes den visuelle påvirkning på det svenske kystlandskab med flere visualiseringspunkter end blot fra Falsterbonäset.

Energistyrelsen tager bemærkningen angående grundlag for kulturmiljøpåvirkning til efterretning for det efterfølgende konkrete projekt.

<p>kulturmiljøvarden/riksintressebeskrivninger/) bruges som grundlag for vurderingen af havvindmølleparkens visuelle og funktionelle påvirkninger af kulturmiljøet.</p> <p>Riksantikvarieämbetet påpeger, at beskrivelsen af Falsterbo i bilag 6B s. 35 mangler information om, at Skanör - Falsterbo området er udpeget som national interesse for kulturmiljøpleje efter miljølovens 3 kap. 6 §.</p>	
<p>Materielle goder</p>	
<p><i>Erhvervsfiskeri</i></p>	
<p>Länsstyrelsen Skåne, Swedish Pelagic Federation (SPF) og Sveriges Fiskares PO (SFPO) mener ikke, at vurderingen af planens påvirkning på erhvervsfiskeri er tilstrækkelig i miljøvurderingen. Det påpeges, at konklusionen mangler videnskabeligt grundlag.</p> <p>SPF vurderer på nuværende tidspunkt, at havvindmølleparker ikke kan sameksistere med erhvervsfiskeri. Af den grund stiller SPF sig kritisk over for miljørapportens konklusion ift. fiskeri. Organisationen er ikke enig i, at planen påvirker fiskeriet i ingen/ubetydelig grad ved Kattegat og moderat ved Kriegers Flak II. SPF mener, at udførelse af planen vil medføre omfattende negative påvirkninger på erhvervsfiskeriet – direkte gennem udelukkelse af fiskeriområder og indirekte gennem risiko for negativ påvirkning af fiskebestande.</p> <p>SPF og SFPO mener desuden, at miljøvurderingen ikke tager tilstrækkelig højde for omfanget af det svenske og tyske fiskeri, der foregår i planområderne og opfordrer til, at det inkluderes i den videre planlægning og analyse. Sveriges Fiskares PO (SFPO) finder det relevant, at Energistyrelsen indleder en dialog om havvindmølleparkernes påvirkninger på erhvervsfiskeri med de berørte lande.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at der på nuværende stadie ikke skelnes mellem danske og svenske fiskere, men at der på et overordnet niveau er vurderet at være ubetydelige til moderate påvirkede fiskeriinteresser for erhvervsfiskeriet med bundslæbende redskaber i planområderne for Kattegat og Kriegers Flak II havvindmøllepark.</p> <p>Miljørapportens datagrundlag for erhvervsfiskeri baserer sig på perioden fra 2012-2020 (jf. afsnit 6.1.3.1 og 7.1.3.1), der er tilvejebragt af DTU Aqua i 2023. Energistyrelsen vurderer, at dette vidensgrundlag for erhvervsfiskeriet er tilstrækkeligt for det gældende planniveau. Der vil skulle anvendes yderligere erhvervsfiskeridata for miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt samt i forbindelse med eventuelle forhandlinger om dokumenteret tab af fisk.</p> <p>Energistyrelsen deltager gerne i dialog om havvindmølleparkers påvirkninger med andre berørte lande.</p>
<p>SPF kræver, at der foretages en samlet analyse af den kumulative påvirkning fra etablerede og planlagte havvindmølleparker på de fremtidige muligheder for fiskeri i et større geografisk areal.</p>	<p>Miljørapporten indbefatter en overordnet niveau af den kumulative påvirkning af etablerede og planlagte havvindmølleparker. Energistyrelsen finder det ikke relevant at foretage yderligere analyser i forbindelse med miljøvurdering af planen. Erhvervsfiskeriet som miljøemne</p>

		vil også indgå i miljøvurderingen af det konkrete projekt, der ligeledes skal indeholde vurderinger af kumulative påvirkninger.
	<i>Sejladshold og flysikkerhed</i>	
	Trafikverket og Transportstyrelsen fremhæver vigtigheden af, at der tages hensyn til skibs- og luftfartens tilgængelighed, sikkerhed, funktioner og tekniske udstyr. Trafikverket pointerer, at søfartsruten mellem Trelleborg og Gedser samt Malmø lufthavn er udpeget som særlig national interesse. Udførelsen af planen skal ske i samråd med disse instanser. Transportstyrelsen noterer, at planen udføres i områder med vigtig søfartstrafik. En omdirigering af denne søfart kan påvirke miljøet negativt ved bl.a. øget emissioner fra skibsfarten.	Energistyrelsen er enig i, at skibs- og luftfartssikkerheden skal opretholdes på et højt og sikkert funktionelt niveau. Der vil foruden miljøvurdering af planen også foretages en særskilt sejladsholdrisikoanalyse på plan-niveau forinden udbuddets afgørelse samt en særskilt sejladsholdrisikoanalyse for det endelige projekt, før der kan opnås etableringstilladelse. Herunder vil sø- og luftfarten i det omkringliggende svenske farvand og luftrum også indgå og Sverige blive hørt i forbindelse med en fornyet Espoo-proces. Øget emissioner fra skibsfarten vil blive vurderet nærmere når det konkrete projekts vindmøllepositioner kendes i den efterfølgende miljøkonsekvensrapport.
	<i>Turisme</i>	
	Vellinge kommun påpeger, at realisering af planen kan medføre konsekvenser for Falsterbohalvøområdets rekreative værdi og dermed områdets tiltrækning på turister, som har økonomisk betydning for det lokale erhvervsliv.	Energistyrelsen noterer bemærkningen, men ønsker samtidigt at fremføre, at indirekte afledte økonomiske effekter af en havvindmøllepark er uden for formålet af en miljøvurdering af en plan.
Biologisk mangfoldighed		
	<i>Fisk</i>	
	Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF) udtrykker bekymring for, at eksisterende havvindmølleparker har medført adfærdsændring hos fiskene og påvirket deres reproduktion negativt. Bekymringen eksemplificeres med sildebestanden i den vestlige Østersø og sildens vandringmønstre og adfærd i den sydlige Østersø. SPF mener, at det er u hensigtsmæssigt at benytte gydeområder til parkerne. SPF mener, at sildens vandring fra Østersøen op gennem Kattegat og ud i Nordsøen for at søge føde, inden den vender tilbage til Østersøen for sin reproduktion, er en faktor, der skal tages højde for, når der bygges vindmølleparker. Dertil også, hvordan sildens vandring påvirkes af forhindringer i form af havvindmølleparkerne.	Miljørapportens delrapport 2 afsnit 7.4.1.1.3 behandler på et overordnet niveau påvirkninger af fisk, herunder sild, fra undervandsstøj, elektromagnetiske felter, fysiske forstyrrelser i form af bølge og strømforhold, habitattab og sedimentation på fisk. Miljørapporten finder en ubetydelig til moderat midlertidig påvirkning, hvor fiskene vil vende tilbage til habitatområdet efter endt anlægsfase. Derudover er gydeområder i nærheden af planområdet vurderet til at udgøre en ubetydelig delmængde af æg og larver i det samlede område, hvorfor der ikke vil forefindes målelige effekter af fiskebestandenes størrelse. Energistyrelsen finder ikke anledning til at betvivle vurderingen med den tilgængelige viden på planniveauet. Derudover er der flere studier, der finder en positiv effekt af fundamenternes revdannelse for stenrevsfisk på trods af lavfrekvente vibrationer (se f.eks. Stenberg et al. 2011). Energistyrelsen finder således ikke grund til at betvivle miljørapportens konklusioner.

<p>SPF er ikke enige i miljøvurderingens konklusioner ang. fisks påvirkninger fra sedimentation. SPF påpeger, at påvirkningen af vindmøllefundamenter ikke kun kan ses som den bundflade de optager. Fisk i deres nærrområde vil blive påvirket af en lang række faktorer og ændringer, som fundamenter, turbiner og tilhørende undervandskabler medfører. Ændringer i strømme og vandblanding, turbulens i vandet og ændringer i lag, saltholdighed, temperatur og primærproduktion kan alle have indflydelse på forskellige fiskearter. SPF vurderer, at miljøvurderingen ikke har analyseret alle de påvirkningsfaktorer og de risici, der eksisterer, tilstrækkeligt grundigt. Det bemærkes desuden, at vurderingen ikke inkluderer påvirkninger fra sedimentspredning i driftsfasen, lys eller elektromagnetiske felter omkring kabler.</p> <p>SPF anfører, at der mangler evidens for at kunne konkludere, at undervandsstøj/lavfrekvente vibrationer i driftsfasen ikke påvirker visse fiskearter negativt.</p>	
<p>Länsstyrelsen Skåne bemærker, at der er behov for bedre beskrivelse af hvilke konsekvenser, det har for den eksisterende fiskefauna, at der opføres (flere) havvindmølleparker. Dertil påpeges det, at der mangler beskrivelse af, hvordan fundamenter vil blive udformet, så der kan give positive effekter af revdannelse og gunstige forhold for den eksisterende fiskefauna.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapportens delrapport 2 afsnit 7.4.1.1.3 behandler på et overordnet niveau påvirkninger af fisk, herunder sild, fra undervandsstøj, elektromagnetiske felter, fysiske forstyrrelser i form af bølge- og strømforhold, habitattab og sedimentspredning. Miljørapporten finder en ubetydelig til moderat negativ påvirkning. Energistyrelsen finder ikke anledning til at betvivle vurderingen med den tilgængelige viden på det nuværende planiveau. Endelige fundamentstyper bliver fastlagt i forbindelse med det konkrete projekt, hvor en uddybende beskrivelse af revdannelseseffekterne vil forekomme. Se miljørapportens delrapport 2, afsnit 7.4.1.1.3.5 for en overordnet beskrivelse af mulige positive effekter fra potentielle revstrukturer.</p>
<p><i>Fugle</i></p> <p>Länsstyrelsen Skåne mener ikke, at det kan udelukkes, at en havvindmøllepark i Kriegers Flak II Nord kan påvirke trækfugle mellem Falserbohalvøen og Danmark. Länsstyrelsen vurderer, at der er behov for beskyttelsesforanstaltninger for at undgå risiko for kollision. Af den grund mener de, at der skal stilles vilkår om, at havvindmøllerne midlertidigt skal stoppes når et stort antal trækfugle passerer vindmølleparken.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapportens delrapport 2 afsnit 6.5.2 samt miljørapportens underbilag (Natura-2000 hav) redegør for planens påvirkning på trækfugle på et overordnet niveau. Heraf beskrives respektive arters bestandsstørrelser og planens forventede påvirkninger på et overordnet niveau, herunder dødelighed og kollisionsrisiko. Miljørapporten vurderer, at der er en ubetydelig påvirkning af trækfugle med begrundelsen i fuglenes trækhøjde og populationsstørrelser.</p>

<p>Länsstyrelsen Skåne fremfører, at der i tilladelsen til Kriegers Flak II skal stilles vilkår om opfølgning på linje med det, der er stillet i tilladelsen til den svenske havvindmøllepark <i>Svenska Kriegers Flak</i>. Her er operatøren forpligtet til at følge op på påvirkningen af fuglelivet. Hvis resultaterne viser, at traner og rødlistede trækfugle er berørt, kan tilsynsmyndigheden meddele forholdsregler for at mindske påvirkningen, fx stopregulering, ved øget risiko under udsatte forhold.</p>	<p>Energistyrelsen kan yderligere oplyse, at der er minimumskriterier i udbudsmaterialet angående monitorering af effekter på blandt andet fuglebestande før, under og efter etablering af havvindmølleparken.</p> <p>Det skal understreges, at der ligeledes skal foretages en konkret miljøvurdering i forbindelse med det konkrete projekt. Eventuelle vilkår vil blive stillet i etableringstilladelsen, såfremt det vurderes relevant.</p>
<p>Skånes Ornitologiska Förening (SkOF) påpeger, at planområderne, i særdeleshed Kriegers Flak II, er placeret midt i trækruter for mange fugle. Organisationen bemærker, at trækfuglene kun behandles meget kortfattet i miljøvurderingen, og at det primært kun er trækkende traner og rovfugle, der nævnes. SkOF mener, at der også bør fokuseres på andre fuglegrupper som eksempelvis nattrækkende småfugle, samt hvilket omfang kollision kan forekomme for disse. Det pointeres, at det er vigtigt, at trækkende småfugle (især nattrækkende) også inddrages i de kommende miljøkonsekvensvurderinger – særligt for Kriegers Flak II.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten redegør for trækfugle, rovfugle og havlit på et overordnet planniveau (se delrapport 2, afsnit 7.4.1.1.4 samt bilag 2, Natura-2000 konsekvensvurdering). Vurderingen forlyder, at det er usandsynligt, at havvindmølleparkerne Kattegat og Kriegers Flak II i kumulation med andre havvindmølleparker vil lede til drab eller forstyrrelser, der vil kunne have en negativ påvirkning af trækkende traner og rovfugle grundet høje undvigelsesrater. Derudover er nattrækkende småfugle ligeledes vurderet til at være ubetydeligt påvirket i afsnit 7.4.1.1.4.2. Energistyrelsen finder ikke anledning til at betvivle vurderingen.</p> <p>Der vil i forbindelse med miljøkonsekvensvurderingen af det konkrete projekt blive foretaget yderligere undersøgelser af fuglepopulationer for det omkringliggende område. Derudover vil der skulle foretages konkrete kollisionsberegninger, fortrængningseffekter mv. for projektet, herunder også nattrækkende småfugle.</p> <p>Eventuelle specifikke vilkår af hensyn til påvirkning af fugle vil blive stillet i etableringstilladelsen til projektet såfremt det vurderes relevant.</p>
<p><i>Havpattedyr</i></p>	
<p>Havs- og vattenmyndigheden mener ikke, at det kan vurderes, at undervandsstøj ikke påvirker sæler og marsvin samtidig med at det oplyses, at de konkrete påvirkningsniveauer ikke kan vurderes på nuværende tidspunkt. Havs- og vattenmyndigheden mener, at vurderingen først skal foretages, når der ligger mere information om de konkrete projekter.</p> <p>Hav- og Vandtilsynet mener, at grænseoverskridende påvirkninger af Natura 2000-området <i>Sydvestskånes havvand</i> primært vil opstå ved spredning af undervandsstøj i undersøgelsesfasen med seismisk udstyr, ved eventuel nedramning af fundamenter og ved spredning af sediment ind i Natura 2000-området. For at</p>	<p>Energistyrelsen vurderer på baggrund af miljørapporten, at det er muligt indenfor planens rammer at gennemføre et projekt samtidig med opretholdelse af Natura-2000 områdets bevaringsmålsætninger. Energistyrelsen er enig i, at specifikke vilkår f.eks. angående udbredelsen af undervandsstøj og herunder nedramningsperioder først kan fastsættes i forbindelse med etableringstilladelsen, hvor den konkrete anlægsmetode er kendt.</p> <p>Energistyrelsen noterer, at Havs- og vattenmyndigheden ønskes inddraget i miljøvurderingen af det konkrete projekt.</p>

<p>vurdere graden af påvirkning er der behov for modellering både med hensyn til undervandsstøj og sedimentspredning.</p> <p>Havs- og vattenmyndigheten ønsker, at indflydelsesområdet og den samlede tid, hvor støjniveauet overstiger niveauet for adfærdspåvirkningen på marsvin bliver rapporteret i den kommende miljøkonsekvensreddegørelse. Dertil ønsker myndigheden, at der laves skøn over de støjniveauer, der forventes at forekomme i løbet af parkernes driftsfase. Dette skal være relateret til de marine dyrearter, der findes inden for respektive område baseret på deres følsomhed over for vedvarende støj. For at få så gode skøn som muligt bør antagelser om støjniveauer i driftsfasen verificeres ved målinger i eksisterende vindmølleparker.</p> <p>Det er myndighedens holdning, at Natura 2000-områder, inden for hvilke marsvin er udpeget som arter, skal beskyttes mod forstyrrelser i form af støj, herunder støj, der påvirker adfærd.</p> <p>I vurderingen af påvirkninger på det svenske Natura 2000-område <i>Sydvestskånes havvand</i> påpeger Havs- og vattenmyndigheden, at påvirkningerne af Kriegers flak I bør vurderes og anvendes som grundlag for miljøkonsekvensvurderingen for Kriegers Flak II.</p> <p>Havs- og vattenmyndigheten ønsker at inddrages i den efterfølgende miljøkonsekvensvurdering for det konkrete projekt og går meget gerne i dialog.</p>	
<p>For at sikre, at der anvendes korrekte afværgeforanstaltninger og teknikker i anlægs- og driftsfasen, påpeger Vellinge Kommune, at støjpåvirkningen af marsvin nøje kortlægges og overvåges, inden der gives etableringstilladelse.</p>	<p>Energistyrelsen er enig i, at der forinden udstedelse af etableringstilladelse skal foretages støjmodelleringer for anlægsfasen. Dette vil være en del af den konkrete miljøkonsekvensvurdering af projektet, hvor fundamentstype og anlægsmetode er kendt.</p>
<p><i>Flagermus</i></p>	
<p>Grundet manglende viden omkring flagermus' dødelighed ved havvindmølleparker mener Länsstyrelsen Skåne, at der bør tages forholdsregler som f.eks. stopregulering, der sikrer, at flagermus</p>	<p>Energistyrelsen bemærker, at miljørapportens delrapport 2 afsnit 7.4.1.1.5 samt miljørapportens bilag 3 ang. EU-habitatdirektivets beskyttede arter (kendt i Danmark som bilag 4-arter)</p>

<p>ikke påvirkes negativt af parkerne. Lignende forhold findes i afgørelsen for den svenske havvindmøllepark <i>Svenska Kriegers Flak</i>. Skånes Ornitologiska Förening bemærker, at planområderne formegentligt er placeret midt i trækruter for flagermus. Det påpeges, at påvirkning af trækkende flagermus næsten ikke nævnes i rapporten. Det pointeres, at det er vigtigt, at dette forhold inddrages i den kommende miljøkonsekvensvurdering.</p>	<p>behandler flagermus på tilsvarende overordnede niveau som planen afgrænses. Miljørapporten vurderer, at en realisering af planen vil være ubetydelig for påvirkning af flagermus og deres økologiske funktionalitet ved anvendelse af afværgende foranstaltninger i tilfælde af fund af trækruter i planområdet. Energistyrelsen ønsker yderligere at bemærke, at der for det konkrete projekt foretages yderligere undersøgelser af forekomsten af flagermus i områderne. Som det fremgår af miljørapporten kan det være nødvendigt for det endelige projekt at tilpasse cut-in speed (stopregulering) for bestemte tidspunkter af året og under bestemte vejrforhold. Eventuelle specifikke vilkår af hensyn til påvirkning af flagermus vil blive stillet i etableringstilladelsen til projektet såfremt det vurderes relevant</p>
<p><i>Generelt</i></p>	
<p>Havs- og vattenmyndigheten påpeger, at der i godkendelsesprocesserne tages hensyn til den manglende viden om, hvordan havvindmølleparker påvirker havmiljøet i driftsfasen. Viden skal erhverves fra allerede etablerede parker og der bør stilles krav om solide kontrolprogrammer til de projekter, der bygges.</p>	<p>Energistyrelsen kan oplyse, at der i forbindelse med udbuddet er indført minimumskriterier for effektovervågning af natur- og miljøforhold før, under og efter etablering af havvindmølleparkerne.</p>
<p>I vurderingen af påvirkninger på det svenske Natura 2000-område <i>Sydvestskånes havvand</i> påpeger Havs- og vattenmyndigheten, at påvirkningerne af Kriegers flak I bør vurderes og anvendes som grundlag for miljøkonsekvensvurderingen for Kriegers Flak II.</p>	<p>Energistyrelsen kan oplyse, at miljørapporten til planen for Kriegers Flak II og Kattegat blandt andet baseres på tidligere miljøvurderinger af havvindmølleprojekter, herunder miljøkonsekvensvurderingen for Kriegers Flak I.</p>
<p>Länsstyrelsen Skåne anmoder om, at aktiviteter ifm. opførelsen af Kriegers Flak II Nord tilrettelægges således, at de ikke påvirker udpegningsgrundlaget for det nærliggende Natura 2000-område <i>Sydvestskånes havvand</i> negativt. Länsstyrelsen forudsætter, at der anvendes støjskånsomme metoder og bemærker, at der skal søges tilladelse, hvis der er risiko for væsentlig påvirkning på N2000-området. Länsstyrelsen har erfaring med, at det som naboland kan være svært at opnå en sådan tilladelse.</p>	<p>Der skal i forbindelse med det endelige projekt redegøres for sandsynlige væsentlige påvirkninger på tværs af landegrænser ifølge Espoo-konventionen. Dette gælder også påvirkninger af Natura 2000-områder. For at projektudvikleren kan opnå etableringstilladelse, skal det konkrete projekt belyse anlægsmetode, fundamentstørrelse, støjmodellering og eventuelle mitigerende tiltag i en miljøkonsekvensvurdering, der ligeledes skal sikre Natura-2000 områdenes bevaringsstatus. I den forbindelse vil der pågå dialog med relevante svenske myndigheder, herunder Länsstyrelsen Skåne.</p>
<p>Naturvårdsverket mener ikke, at det på nuværende grundlag kan vurderes, hvilke påvirkninger placeringen af Kriegers Flak II nord har på fugle, flagermus og Natura-2000 områder. Der henvises til synspunkter fremført i tidligere høringssvar, dateret 29-03-2023. Naturvårdsverket kan konstatere, at det heri påpeget behov for specifikke undersøgelser af forekomster og påvirkninger på fugle og flagermus ikke er inkluderet i det fremsendte materiale.</p>	<p>Energistyrelsen vurderer, at miljørapportens overordnede vurdering stemmer overens med planens detaljeringsniveau, der tilsvarende er af overordnet karakter. Miljørapportens vurdering baseres på havvindmølleprojekter i området nær Kriegers Flak II Nord. Energistyrelsen kan oplyse, at der parallelt med miljøvurderingen af planen indsamles konkrete data af blandt andet fugle- og flagermusforekomster for en to-årig periode til brug for den efterfølgende miljøkonsekvensvurdering af det konkrete projekt.</p>

Havbund og vandkvalitet

SPF og SFPO mener, at risikoen for negative påvirkninger af hydrografi, bundmateriale mm. undervurderes i rapporten. Begge organisationer påpeger, at undersøgelser viser, at havvindmølleparker i driftsfasen har stor påvirkning på bl.a. strømme, vertikal opblanding og saltindhold, hvilket har indflydelse på tilstedeværelsen af næringsstoffer og bl.a. algeopblomstring. Påvirkningerne er ifl. studierne sporbare langt ud over parkarealerne og kan påvirkes i hele vandsøjlen og havbunden. Dertil henviser SPF også til undersøgelser der viser, at der i driftsfasen kan forekomme sedimentspredning omkring fundamentene, hvilket kan påvirke bundlevende dyr og fisk.

SFPO opfordrer til, at miljørapporten skal suppleres og uddybes med hensyn til påvirkninger på hydrografi, biogeokemi og pelagiske økosystemer.

SPF anfører, at planens mulighed for anlæggelse af brintproduktion kan have effekt på lokale forhold og fysiske samt biologiske processer i havet.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) ønsker at understrege vigtigheden af, at tilstrømningen af salt- og iltrigt vand til den centrale Østersø ikke påvirkes af konstruktionerne. Bidraget bør ses i en sammenhæng og ikke fra en enkelt mølle.

Kumulative effekter

Flere hørings svar, heriblandt Länsstyrelsen Skåne, SPF, SMHI, SFPO, Skånes Ornitologiska Förening og Vellinge kommun påpeger en generel manglende analyse af den kumulative påvirkning ved udbygning af havvindkraft i Kattegat, Østersøen og Skagerrak. Påvirkningen på friluftliv, kulturmiljø, landskab, havmiljøet,

Energistyrelsen bemærker, at vurderingen for hydrografiske forhold i miljørapportens delrapport 2 afsnit 6.4.4 og 7.4.4 indeholder en overordnet vurdering af planens påvirkning af både strømme, bølger og morfologi. Dette er yderligere også behandlet under sammenspillet med flora og fauna (se afsnit 6.4.1.2.1 og 7.4.1.2.1) herunder også kumulativt med andre planer og projekter. Miljørapporten vurderer, at afhængigt af det endelige projekts størrelse vil der forekomme en ubetydelig til moderat påvirkning.

Hydrografiske forhold vil også indgå i miljøvurderingen af det konkrete projekt.

Energistyrelsen bemærker, at miljørapporten behandler innovationsanlæg, herunder brintproduktion, på et meget overordnet niveau, hvilket tilsvarende planens overordnede fastlæggelse af innovationsanlæg, da hverken produkt, mængde eller lokalitet kendes på nuværende tidspunkt. Hvis brintproduktion bliver aktuelt for den endelige havvindmøllepark, vil brintprojektet være underlagt en separat miljøkonsekvensvurdering - på land såvel som på havet.

Miljørapportens delrapport 2 afsnit angående hydrografiske forhold (6.1.4.2, 6.4.4, 7.1.4.2 og 7.4.4.) behandler planens påvirkning af hydrografien på et overordnet niveau. Det fremgår af afsnittene, at reduktionen af både vind og bølger vurderes at være lokal og afstandene til planlagte og eksisterende havvindmølleparker så stor, at de både enkeltvis samt kumulative effekter er begrænset og ubetydelige.

Hydrografi vil også indgå i en vurdering af det konkrete projekt.

Energistyrelsen bemærker, at samtlige benævnte emner indeholder overordnede vurderinger af både kumulative og grænseoverskridende påvirkninger i det omfang, at det findes tilstede. Energistyrelsen ønsker yderligere at understrege, at der ligeledes skal foretages konkrete vurderinger af emner i forbindelse med det konkrete projekt, og at de kumulative og grænseoverskridende påvirkninger også vil indgå her.

	strømme, erhvervsfiskeri, fisk, fugle, flagermus mm. bør yderligere overvejes i en analyse af den kumulative- og grænseoverskridende påvirkninger.	
	SMHI anfører, at en mulig løsning på det manglende overblik kunne være et multinationalt organ til koordination for kumulative effekter for samtlige projekter.	Energistyrelsen indgår gerne i en øget koordination angående havvindmølleudbygningen i Danmarks nærområde.
Generelt miljøvurderingsemne		
	Swedish Pelagic Federation (SPF) stiller sig kritisk over for miljørapportens konklusioner ift. økosystemer, fisk, fiskeri og hydrografi. Organisationen er ikke enig i planens konklusioner og betvivler troværdigheden. De mener, at vurderingerne mangler videnskabeligt grundlag, fokus på videnshuller, og at påvirkningerne undervurderes. Dertil påpeges det, at vurderingerne ikke er baseret på et 'worst case', som det ellers er praksis i en miljøkonsekvensvurdering.	Energistyrelsen ønsker at gøre opmærksom på, at miljørapportens overordnede karakter og vurderingsmetode flugter med planens detaljeringsniveau. Miljørapportens vurderinger beror på erfaringer fra tidligere parker og offentligt tilgængelig forskning og empiri. Energistyrelsen finder ikke anledning til at anfægte troværdigheden heraf. Der vil foretages yderligere miljøkonsekvensvurdering (VVM/MKB) for det konkrete projekt. Energistyrelsen bemærker slutteligt, at miljørapportens respektive scenarier for overplanting og størrelse af vindmøller er et worst-case scenarie ift. udbygning af planområdet.
17 - Norge	Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) oplyser, at Norge er i færd med at identificere områder til udnyttelse af det norske potentiale for havvindmøller. Det oplyses, at Norge agter at tilsende en miljøkonsekvensvurdering (efter VVM-direktivet) af Sørlige Nordsjø II snarligt. Slutteligt ønsker NVE at understrege vigtigheden af en samlet vurdering for migrerende arter i Nordsøen med tanke på målet om udbygningen af havvindmølleparker med en samlet kapacitet på 300 GW. NVE ønsker at følge den videre proces.	Energistyrelsen ser frem til modtagelsen af miljøkonsekvensvurderingen af Sørlige Nordsjø II. Energistyrelsen kan erklære sig enig i vigtigheden af belysning af samtlige miljøpåvirkninger fra vindkraftsanlæg og andre presfaktorer i danske og naboliggende havarealer. Der ønskes samtidig at oplyse, at miljørapporten for Kattegat og Kriegers Flak II vurderer kumulative påvirkninger i det omfang, viden er tilgængeligt om eksisterende og forventede planer og projekter. Energistyrelsen fortsætter med at inddrage Norge i kommende Espoo-høringer for de efterfølgende miljø-konsekvensvurderinger af projekterne.

Tabel 2 Oversigt over indkomne høringsvar

Energistyrelsens høringsvar nr.	Afsender	Dato	Ingen bemærkninger
Myndigheder			
1 + 2*	Banedanmark	15/06/2024 16/06/2024	
3	Søfartsstyrelsen	12/06/2024	
5	Vordingborg Kommune	25/06/2024	
8	Miljøstyrelsen	26/06/2024	
9	Norrdjurs Kommune	26/06/2024	X
14	Syddjurs Kommune	27/06/2024	
16	Trafikstyrelsen	03/07/2024	
Interessenter og NGO'er			
4 + 11**	Danmarks Naturfredningsforening	21/06/2024 26/06/2024	
6	K/S Bregentved	25/06/2024	
10	Bæredygtig Kystkultur	26/06/2024	
12	Tænk tanken Hav	26/06/2024	
13	Danmarks Fiskeriforening	26/06/2024	
Borgere			
7	Hanne Sørensen og Henriette Pedersen (Borgere i Trige)	25/06/2024	
15	Trine Høg og Christian Rosbæk	27/06/2024	
Espoo			
17	Sverige og Norge	04/07/2024	

* Banedanmark har fremsendt to høringsvar (høringsvar nr. 1 og 2). Høringsvar nr. 1 har ingen bemærkninger til projektet.

** Danmarks Naturfredningsforening har fremsendt to høringsvar (høringsvar nr. 4 og 11).